

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOĞU DİLLERİ ve EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI**

ÇİN' DE KADIN İMGESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Sedef KAPANOĞLU

Ankara - 2006

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOĞU DİLLERİ ve EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI**

ÇİN' DE KADIN İMGESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Sedef KAPANOĞLU

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Bülent OKAY

Ankara - 2006

ÖNSÖZ

Çin, köklü tarihi, zengin kültürel yapısı ve içine kapalı yaşam tarzıyla, yüzyıllardan bu yana, diğer kültürlerce merak edilen ve keşfedilmek istenen büyüü bir uygarlık olmuştur.

Bu büyüü uygarlık, gücünü, birbirine sıkı sıkıya bağlı aile yapısına borçludur. Erkek egemenliğine dayanan, ataerkil bir yapıya sahip Çin ailesi içinde kadın, ikinci plana atılmış sessiz bir çoğunluktur. Bu sessiz çoğunluğa dair ne kadar çok ipucu bulunursa, Çin toplumunu anlamak o denli kolay olacaktır.

Bu tezde, Çin kadını, toplumsal ve sosyolojik açıdan ele alınmış; kadın imgesi temel alınarak, Çin ailesi ve Çin toplumuna dair genel bir bakış açısı ortaya konmaya çalışılmıştır. Çin aile yapısının genel özelliklerine değinilerek, Çin kadınının aile içindeki yeri ve önemi anlatılmıştır. Kadın imgesinin yanı sıra, ailedeki diğer bireylerin görev ve sorumluluklarına da kısaca değinilmiştir.

Tez konumu seçmemde ve karşılaştığım sorunların çözümünde bana yardımcı olan danışmanım Sayın Prof. Dr. Bülent OKAY' a teşekkür ederim.

ÇİN' DE KADIN İMGESİ

ÖNSÖZ.....	i.
İÇİNDEKİLER.....	ii.
GİRİŞ.....	1

BÖLÜM I

TARİHTE KADIN ve AİLE

1.1. TARİHTE KADIN.....	5
1.2. GELENEKSEL ÇİN TOPLUMUNDA KADIN.....	14
1.3. AİLE.....	20

BÖLÜM II

GELENEKSEL ÇİN AİLESİ

2.1. GELENEKSEL ÇİN AİLESİ.....	25
2.2. ÇİN' DE DOĞUM GELENEKLERİ.....	29
2.3. YENİ DOĞAN BİR ÇOCUĞA İSİM KOYMA.....	32
2.4. ÇİN AİLESİ' NDE KIZ VE ERKEK ÇOCUĞUNUN YERİ.....	34
2.5. ÇİN' DE TEK ÇOCUK POLİTİKASI.....	37
2.6. AYAK BAĞLAMA GELENEĞİ.....	40

BÖLÜM III

ÇİN' DE EVLİLİK

3.1. ÇİN' DE EVLİLİK.....	60
3.2. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE EVLİLİK.....	61
3.3. GELENEKSEL ÇİN AİLESİNDE EVLİLİK.....	65
3.4. ÇİN' DE UYGULANAN FARKLI EVLİLİK TÜRLERİ.....	69
3.5. ÇİN' DE EVLİLİK GELENEĞİ.....	72
3.5.1. Üç Belge.....	72
3.5.1.1. Nişan Belgesi.....	72
3.5.1.2. Haber Belgesi.....	72
3.5.1.3. Evlilik Belgesi.....	72
3.5.2. Altı Geleneksel Kural.....	73
3.5.2.1. Öneri.....	73
3.5.2.2. Astrolojik Uyum.....	74
3.5.2.3. Nişan Hediyealarının Sunumu.....	74
3.5.2.4. Evlilik Hediyealarının Sunumu.....	75
3.5.2.5. Düğün Tarihinin Kararlaştırılması.....	75
3.5.2.6. Düğün Hazırlıkları.....	76
3.5.2.6.1. Gelin Yatağının Hazırlanması.....	76
3.5.2.6.2. Çeyiz.....	77

3.5.2.6.3. Saç Yapımı ve Başlık Giyme Töreni.....	77
3.5.2.6.3.1. Gelinin Saç Yapımı ve Düğün Hazırlığı.....	78
3.5.2.6.3.2. Damadın Başlık Giyme Töreni ve Düğün Hazırlığı.....	79
3.5.2.7. Düğün Sonrası Törenler.....	84
3.6. ÇİN TARİHİNE DAMGASINI VURMUŞ KADINLAR.....	85
3.6.1. Çin' in İlk Kadın Komutanı – Fu HAO.....	86
3.6.2. Çin' in İlk Kadın Diplomatı – Feng LIAO.....	89
3.6.3. Çin' in İlk Kadın Tarihçisi – Ban ZHAO.....	91
3.6.4. Çin' in İlk Kadın Gökbilimcisi – Wang ZHEN Yİ.....	93
SONUÇ.....	96
KAYNAKÇA.....	99
ÖZET.....	102
SUMMARY.....	104

GİRİŞ

Tarihler boyu ona yüklenen güzellik ve dişilik gibi özelliklerinin yanında, annelik gibi kutsal bir isimle şereflendirilmiş yegane varlıktır kadın.

İçinde pek çok duyguyu barındırabilen bir canlı olmasındandır ki, tarihler boyu şiirlere ve şarkılara ilham olmuş, tek bir gülüşü için dağlar delinmiş, ona kavuşabilmek uğruna çöller aşılmış ve bazen de içinde barındırdığı o karanlık yanlarıyla, koca bir uygarlığın yok olmasına sebep olmuştur.

Doğurganlığın bahşedildiği kutsal bir varlık olarak nitelendirilen kadın, ilk çağlarda soyun devamlılığı için vazgeçilmez bir unsur olarak görülmüştür. Bu yüzden ki, o dönemin tanrıları kadın suretinde çıkmıştır karşımıza.

Zaman geçtikçe ve tek tanrılı dinler ortaya çıktıkça, kadınlar, erkeklerin günahlarının bir sembolü haline gelmişler ve pek çok eziyete maruz kalmışlardır. Kültürler arası farklılıklar gözetilmeksizin, birçok ataerkil toplumda, kadının daima ikinci sınıf olarak kabul edildiği ve tüm haklarının elinden zorla çekip alındığı yadsınamaz bir gerçektir.

Kadın, uzun ve köklü bir tarihe sahip Çin toplumu' nda da, diğer ataerkil toplumlarda olduğu gibi, ikinci plana atılmış sessiz bir çoğunluktan

ibarettir. Çin Seddi' nin ardında uzanan bu büyüü uygarlığın kadınlarını incelemek, bize Çin toplumu hakkında değerli bilgiler sunacaktır.

Çin toplumu, geleneksel aile yapısına sahip, erkek egemen bir toplum olmasındandır ki, kadınına gereken değeri vermemiş, onun kendisini tamamlayan diğer yarısı olduğunu göz ardı ederek, daima dışlamış, küçümsemiş ve yok saymıştır. Yüzyıllar boyu, ondan, sorgusuz ve sualsizce kendisine itaat etmesini beklemiştir.

Çin toplumunun, gölgede kalmaya mahkum edilmiş bu gizli başrol oyuncularını, koca sahnede, ne denli büyük bir rol oynadıklarının farkında bile olmamışlardır çoğu zaman. Kapatıldıkları dört duvarın arasında var olmaya çalışmış, bütün bir ömürlerini erkeklerine adanmış ve bir kitap misali, daima okunup anlaşılmayı beklemişlerdir. Bu kadınların büyük bir çoğunluğu, yılların onlara yüklediği sorumlulukların altında ezilmiş ve kendi hikayelerinin adı hiç duyulmayan kahramanları olarak yitip gitmişlerdir.

Dünyaya geldikleri ilk andan itibaren, toplum tarafından görmezden gelinmişler ve daha küçük bir kız çocuğuyken, acımasız geleneksel uygulamalara tabi tutulmuşlardır. Daha iyi bir gelecek vaadiyle, o minik ayakları sıkı sıkıya bağlanmış ve bir ömür boyu sakat bırakılmışlardır. Sahip oldukları bu minik ayakların, büyüdüklerinde onlara iyi bir eş ve güzel bir yaşam sağlayacağına inanan anneleri, kendi elleriyle, kızlarının ayaklarına ipekten prangalar takmışlar ve farkında olmadan kızlarını erkeğe mahkum

etmişlerdir. Kendilerinden daha iyi bir hayat yaşamalarını istediklerinden olsa gerek, kızlarının acı dolu çığlıklarını gözyaşları içinde duymazdan gelmeye çabalamışlardır.

Bu küçük dev kadınların acı dolu dünyasına yolculuk yaparken, Çin toplumu ve Çin ailesi hakkında değerli bilgiler edinecek ve Çin Seddi' nin duvarlarını aşmanın, bu kadınların ruhlarına örülen duvarları aşmaktan daha kolay olduğunu göreceğiz.

BÖLÜM I

TARİHTE KADIN ve AİLE

1.1. TARİHTE KADIN

İnsanoğlu ilkel çağlardan bugüne kadar pek çok evrim geçirmiştir. İlk çağlarda içgüdüsel olarak her şeyi paylaşan kadın ve erkeğın arasında, medeniyetlerin gelişimiyle birlikte büyük bir uçurum oluşmuştur. Birbirlerinden farklı olduklarını keşfeden kadın ve erkek, bir süre sonra birbirlerinin üzerinde egemenlik kurmaya çalışan iki farklı kutup haline gelmişlerdir. Cinsiyetler arasında yaşanan bu mücadele, kimi zaman erkeklerin kimi zaman da kadınların lehine sonuçlanmıştır. Fiziksel olarak daha güçlü olan erkek, kadını hegemonyası altına almış ve ona acı çektirmeye başlamıştır. Tek tanrılı dinlerin ortaya çıkışı ile bu durum kadını hapsedmeye kadar gitmiştir. Çünkü kadınlar, erkeklerin günahlarının bir sembolü haline gelmiştir. Erkekler, kadınları diğer erkeklerden koruma kaygısı taşırlarken, kadınları kapattıkları cehennemın büyüklüğünü fark edememişlerdir.¹

İlk çağlardan bu yana, kadın, toplumun yapılanmasında dolaylı ya da dolaysız biçimlerde rol oynamıştır. Kimi zaman tapınılan, kimi zaman korkulan, kimi zamanda önemi küçümsenmeye çalışılan kadını anlamak, dünyayı ve yaşananları farklı bir açıdan görebilmemizi ve gelişip zenginleşmemizi sağlayacaktır.²

¹ www.kadinlar.com

² Sevim, Jülide, "Tanrının Sesi Kadın", Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001, Sayfa 15

Kadının bugünü anlayabilmek için, insanlığın tarih öncesi geçmişine bakmak ve ilk çağlarda ki kadın imgesini detaylı bir biçimde incelemek gerekmektedir.

M.Ö. 15000 – 8000 yıllarında başladığı varsayılan ve kültürel evrelerin en uzun olan çağ, Paleolitik Çağ' dır. Bu dönem insanların ilk yerleşim yerleri, doğa şartları nedeniyle mağaralar ya da kaya sığınakları olmuştur.³ Buralarda büyük gruplar ve kalabalık aileler biçiminde yaşadıkları bilinmektedir.⁴ Üretimden uzak, avcılık ve toplayıcılığın esas olduğu bu çağdan kalan kültür verileri genellikle, çakmak taşı, hayvan kemikleri ve ağaç gibi doğal maddelerin yontulmasıyla oluşturulmuş kesici ve delici aletlerdir.⁵ Ateş bu çağda bulunmuştur ve çiğ yenemeyen besinleri pişirmeye, ısınmaya, yırtıcı hayvanlardan korunmaya yaramıştır. İnsanlar, bu dönemde kısıtlı bir dille konuşarak iletişim kurmayı başarmışlardır.⁶

Bu çağdan kalan ilk eserler, çoğunda kadın figürünün kullanıldığı bazı küçük heykelciklerdir. Bu heykellerin ortak özelliği, kadının göğüs, kalça ve cinsel organının abartılı olarak gösterilmiş olmasıdır. Bu heykellerde kadın cinsel organının ağırlıkla işlenmesinin sebebi, üremede büyük bir rol oynayan ve bereketin sembolü sayılan kadını kutsallaştırmak veya doğumun artmasını sağlamaktır.⁷

³ www.bornova.ege.edu.tr

⁴ www.arkeo.org

⁵ www.bornova.ege.edu.tr

⁶ www.arkeo.org

⁷ www.geocities.com/enveryolcu/sanat/dogus.html

Paleolitik Çağ' a ait bir kadın heykeli

Kadının bereket kavramıyla özdeşleştirilmesi, onun doğurgan bir canlı olmasından kaynaklanmaktadır. İnsan soyunun devamı, avların başarılı olması ve toplanan besinin hepsine yetebilmesi için “bereket” son derece önemlidir.

İnsanlar o dönemde, yaşadıkları mağaraların duvarlarına kadını sembolize eden betimler yapmışlardır. Ayrıca, az sayıda da olsa ele geçen bazı kadın heykelcikler, “ana tanrıça” inancının uygarlığın bu ilk döneminde oluşmaya başladığını göstermektedir. Doğum yapan, çocuğunu kucaklayan, ayakta duran, tahtta oturan, hayvanlara hükmeden farklı pozisyonlarda pek çok ana tanrıça kültü bulunmaktadır.⁸

⁸ www.aksam.com.tr

M.Ö. 8000 – 5000 yılları arasında başlayan Neolitik Çağ, insanlık tarihi açısından büyük bir öneme sahiptir. İnsan topluluklarının binlerce yıl boyunca geçimini sağladığı avcılık ve toplayıcılık, bu dönemde, yerini tarım ve hayvancılığa bırakmıştır.

İnsan topluluklarının üretime geçmesi, bir dizi gelişmeyi de beraberinde getirmiştir. Artık beslenmek için av hayvanlarının peşinde göç etmeye veya tükenen bitkilerin yerine yenilerinin aranmasına gerek kalmamış, aksine ekilen tohumların yetişmesi ve üreyen hayvanların büyümesi için uzun süre bir yerde bekleme gereği doğmuştur. Bunun sonucu olarak da, insanlar göçebe hayat tarzından yerleşik düzene geçmeye başlamışlar, böylece ilk köy toplulukları ortaya çıkmıştır.

Üreme ve çoğalma kaygısı ile ilgili olarak, 'Ana Tanrıça' inancı yaygınlaşmıştır. Kadının doğurganlığı ön plana çıkmış, avcılıkla birlikte, doğumdaki rolü henüz bilinmeyen erkek ikinci plana itilmiştir.⁹ Birleşme ve doğum gibi durumları anlatan figürlerde erkek hep, yardımcı rolde gösterilmiştir. Bugüne dek, döneme ait, başlı başına tek bir figür olarak erkek heykeline rastlanmamıştır. Üreme ve çoğalma, tanrısal bir yaratı olarak değerlendirilmiş ve 'erkeği doğuran kadın' mantığı yaygın hale gelmiştir.

Yaşam, doğum, ölüm temalarının tümü kadınla ilişkilendirilmiştir.

⁹ www.arkeo.org

Kalkolitik Çağ' a ait bir kadın heykeli

Kadının doğurganlığı, sütünün gelmesi, ayın hareketlerine uygun biçimde adet görmesi, erkek için daima gizemli ve ilgi çekici olmuştur. Bu nedenle törenlerde, tüm katılımcılar, kadını sembolize eden aksesuarlar takmış ve giysiler giymişlerdir.

Kadın, daima yaşamı sağlayan bir kapı olarak nitelendirilmiştir. Ölüme ve dolayısıyla da yeniden doğuşa, kadın aracılığıyla geçileceğine inanılmıştır. Kadın aynı zamanda, günlük yaşamda da önemli bir yere sahip olmuştur. Erkeklerin çıktıkları avların, kadınların dualarıyla bereketli sonuçlanacağına inanılmıştır.¹⁰

M.Ö. 5000 – 3000 yıllarında başlayan Kalkolitik Çağ' da, taşın yanı sıra bakır da kullanılmaya başlanmıştır. Duvarlarla korunan küçük şehirciklerin oluşması, toprak sınırları yüzünden savaşların çıkmasına sebep olmuştur. Böylelikle, savaşlarda erkeğin fiziksel gücü ön plana çıkmaya başlamıştır.

¹⁰ Sevim, Jülide, "Tanrının Sesi Kadın", Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001, Sayfa 23 - 24

Ancak, bu dönemde de, anaerkil düzenin devam ettiği ve kadının halen bereketin simgesi olduğu görülmektedir. Öyle ki, bereket inancına bağlı olarak, yiyecek ve içecek kaplarının hamile kadın vücudunu sembolize ettiği görülmektedir. Bu dönemde ayrıca, ana tanrıça kültünün yanı sıra, erkeği ve erkeklığı sembolize eden boğa kültü ortaya çıkmıştır.¹¹

Görüldüğü gibi, insanlığın ilkel çağlarında toplumlar kadın egemen bir yaşam sürmüşlerdir. Anaerkil dönem olarak adlandırılan bu dönemde, kadınların pek çok konuda denetimi ellerinde bulundurduğu ve toplum içindeki üstünlüklerini, gerek doğurganlıkları gerekse üretimdeki aktif rolleriyle sağladıkları görülmektedir.

Ancak, zamanla özel mülkiyet, sınıf ayrımı ve dinin etkisiyle oluşan baskı, sömürü ve cinsiyet ayrımı gibi etmenler ortaya çıkmış ve kadının statüsünde büyük bir düşüş yaşanmıştır. Anaerkil düzenden ataerkil düzene geçişte, kadının hem toplumdaki hem de ailedeki yeri ve üstünlüğü değişmiştir.¹²

Daha önce avcılık ve savaşla uğraşan erkekler, çiftçilik, çobanlık ve zanaatkarlık yapmaya başlamışlar ve böylelikle üretimde etkin bir role sahip olmuşlardır. Ayrıca, bu dönemde ürün değiş tokuşları başlamış, mal sahipleri ve tüccarlar sınıfının oluşumu hızlanmış ve kölelik ortaya çıkmıştır. Köleliğin ortaya çıkışıyla kadınların statüsünde büyük bir düşüş yaşanmaya

¹¹ Sevim, Jülide, "Tanrının Sesi Kadın", Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001, Sayfa 27

¹² Malonowski, 1998; Millet, 1987' den a.y.,
www.huksam.hacettepe.edu.tr/ilgiliyayinlar/pdf/kizlik_muayenesi.pdf

başlamıştır. Çünkü köleler daha çok kadınlardan ve aşağı sınıf erkeklerden oluşturulmuştur.¹³

Ataerkil dönemde, bir erkek bir kadınla beraber olabilmek ya da evlenebilmek için armağanlar vermeye başlamıştır. Önceleri aileler ve topluluklar arasında karşılıklı süregelen bu armağanlaşma, zamanla, kadının satın alındığı birer alışverişe dönüşmüştür. Evlilik için yapılan bu alışverişler, zamanla başlık parası adını almış; erkekler arasında yapıldığı için de kadınların soyluluklarını koruyamamalarına ve yitirmelerine sebebiyet vermiştir.¹⁴

Özel mülkiyetle birlikte ortaya çıkan sınıf ayrımının, din ve törelerin etkisiyle ortaya çıkan yasaklamaların ve ataerkil ailenin gelişimiyle ortaya çıkan erkek egemenliğinin etkisiyle, kadınlar, kendi yaşamlarının, geleceklerinin ve hatta kendi bedenlerinin üzerindeki denetimlerini yitirmişlerdir. Erkeklerle bağımlı duruma gelmiş ve onların egemenlikleri altına girmişlerdir.¹⁵

Diğer toplumların aksine, kadının, İslamiyet' ten önceki Türk toplumlarında, çok değerli olduğu ve yüksek bir mertebeye konulduğu görülmektedir.

¹³ Millet,1987' den a.y., www.huksam.hacettepe.edu.tr/ilgiliyayinlar/pdf/kizlik_muayenesi.pdf

¹⁴ Reed,1994' den a.y., www.huksam.hacettepe.edu.tr/ilgiliyayinlar/pdf/kizlik_muayenesi.pdf

¹⁵ Millet,1987' den a.y., www.huksam.hacettepe.edu.tr/ilgiliyayinlar/pdf/kizlik_muayenesi.pdf

Kadın, erkeğin biricik yoldaşı ve çocuklarının anası; ailenin bereket kaynağı ve şeref abidesidir. Türk destanlarında ve efsanelerinde ilahi bir varlık olarak nitelendirilen kadının, dövülmesi, aşağılanması ve horlanması söz konusu bile değildir. Kadın, daima erkeğin yanında yer almış, onun gücü ve ilham kaynağı olmuştur. Kadına verilen yüksek değer, “birinci zenginlik sağlık, ikinci zenginlik kadındır” atasözüyle açık bir biçimde ortaya konulmuştur.¹⁶

İslamiyet’ in kabulüyle birlikte, yerleşik düzene geçen ve İslami kültür çevresine dahil olan kadın, İran ve Arap kültürlerinin de etkisiyle, toplumda ikinci sınıf olarak görülmeye başlanmıştır.

1069 yılında, Yusuf Has Hacıp tarafından yazılan ve İslami Türk edebiyatı’ nın ilk eserlerinden biri olan Kutadgu Bilig’ de, kadının, eski Türk gelenekleri ile yeni girilen kültürel çevrenin arasında sıkışıp kaldığı ve toplumsal hayatta ki yerinin tam olarak belirlenemediği görülmektedir. Eserde, erkeğin kadına saygı göstermesi söylenirken, bir taraftan da kadının eve kilitlenmesini dikte eden, oldukça katı ve Türklerin sosyal hayatlarına uymayan bir tutum göze çarpmaktadır. Eserin içinde yer alan bir beyitte, “kadını evden dışarı bırakma; eğer çıkarsa, doğru yoldan şaşar” denmiştir. Kadın, daima, evde muhafaza edilmesi gereken ve erkeğin kuvvetini kesen bir engel olarak görülmüştür.

¹⁶ www.turan.tc/kalem/tkadın.htm

Bu açıdan bakıldığında, Kutadgu Bilig' de ki kadın imgesinin, Geleneksel Çin kültürü' nde yer alan kadın imgesiyle benzer özellikler taşıdığı görülmektedir.¹⁷

¹⁷ www.hbektas.gazi.ed.tr/32.sayi/11anil.htm

1.2. GELENEKSEL ÇİN TOPLUMUNDA KADIN

Geleneksel Çin toplumu, ataerkil aile sistemi üzerine kurulmuş, erkek egemen bir toplumdur. Bu erkek egemen toplumda, kadın, daima, dışlanan, aşağılanan ve önemi küçümsenen bir varlık olmuştur. Doğduğu ilk günden itibaren, toplumda ikinci sınıfa yerleştirilen kadın, yüzyıllar boyu, kapatıldığı dört duvarlar arasında, sessizce varolma mücadelesi vermiştir.

Geleneksel Çin ailesinde, kız çocuklarına, evlenip başka bir aileye karışacakları için, geçici bir aile üyesi gözüyle bakılmaktadır. Kendi evlilikleri söz konusu olduğunda, kararı aile büyükleri vermekteydi. Çok küçük yaşta, bir çöpçatan aracılığıyla evlendirilen bu küçük kadınlar, hiçbir söz hakkına sahip değillerdi. Onlar için, yaşamlarının en zor ve alçaltıcı dönemi, evlendikten hemen sonraki dönemdi. Ürkeklik ve çekingenlik içerisinde,

sevdiği ya da sevmediği biriyle evlendirilen bu küçük kadınlar, birdenbire, kayınvalidelerinin hükümranlılığı altında, “evin gelini” olduklarını görürlerdi. Yakınlarının desteğinden ve koruyuculuğundan mahrum bırakılan, bunun yanı sıra hiçbir statüye sahip olmayan bu genç kadınlar, kocalarıyla kurmaya çabaladıkları sevgi bağının yoksunluğu içinde, bir anda kocalarının ve kuralların egemenliği altına girerlerdi. Gün geçtikçe, kayınvalidelerinin denetimi ve otoritesi altında, yaptıkları her iş kontrol edilmeye başlardı.

Çin toplumunda ve özellikle Çin’ in kırsal bölgelerinde, yakın akrabalık bağının ve köklü insan ilişkilerinin ne denli önemli olduğu düşünülürse, kadının düştüğü bu durum son derece büyük bir sorun teşkil etmekteydi. Kadın, evlendiğinde, yalnızca doğup büyüdüğü topraklardan ayrılmıyor, aynı zamanda, kendi ailesinden ve yaşamının ilk on beş, yirmi yılında geliştirdiği sosyal ilişkilerinden de kopuyordu. Kocasının ailesine bir yabancı olarak giriyor; güvenebileceği kimse olmaksızın, daima dışlanan biri olarak kocasına ve yaşamak zorunda olduğu bu yere alışmaya çalışıyordu.

Ataerkil Çin ailesi, kadına, ancak çocuk doğurduğunda belli başlı statüler kazandırıyor. Bunun yanı sıra, çocuk doğurmak, kadının, evladiyla sevgi ve bağlılığını geliştirmesine, duygusal yalnızlığının üstesinden gelmesine yardımcı oluyordu.

Eğer kadın erkek çocuk dünyaya getirmişse, aile tarafından saygıya değer bulunuyordu. Kadının belirli bir güce ve yüksek bir statüye erişebilmesi ise, yaşamının ilerleyen evrelerinde mümkün olabiliyordu. Kadın, ancak, oğlunu büyütüp evlendirdikten sonra, “kaynana” olarak aile içinde bazı resmi yetkiler elde edebiliyordu.

Eğer zengin bir aileye gelin gitmiş ve bir erkek çocuk doğuramamışsa, üstüne kuması geliyor, kocasının odalığı veya odalıklarından biri oluyordu. Aynı zamanda, kocasının çeşitli yollardan yapacağı hakaretlere de boyun eğmek zorunda kalıyordu.¹⁸

Geleneksel Çin toplumu, Konfüçyanist öğretilerin egemen olduğu bir toplumdu. Kadın kavramına gereken değeri vermeyen bu düşünce yapısına göre, kadın, duyguları tarafından yönlendirilen, akılsız bir varlıktı. Kadının

¹⁸ Johnson, Kay Ann, “Women, The Family and Peasant Revolution In China”, The University of Chicago Press, Chicago, 1983, Sayfa 7 - 10

sahip olduğu güzellik ise, erkekleri gafil avlayan bir tuzaktan ibaretti.¹⁹ Bu düşünce yapısına göre, kadının tek olumlu özelliği, uyumlu olmasıydı. Doğası gereği sahip olduğu bu özellik, ona, Őefkat, yumuŐak baŐlılık, çalıŐkanlık, detaycılık, zerafet ve nezaket gibi nitelikler kazandırmıŐtı.²⁰

Kadın, toplumda her ne kadar ikinci sınıf görülse de, saygı duyulan bir varlıktır. Kadına duyulan bu saygı, onun yalnızca ailevi rolüyle iliŐkilidir. Evden sorumlu olan, kocasının ailesiyle ilgilenen, atalarına büyük bir saygı gösteren ve ailenin birliğini sağlayan her daim kadındır.

Han Hanedanlığı zamanında yaşamış, Çin' in bilinen ilk kadın tarihçisi ve alimi olan Ban Zhao, dönemin feodal düşünce yapısına sıkı sıkıya bağlı bir Konfçyanisttir. Yazdığı "N Shi – Kadınlara Nasihatler" adlı kitap, kadınların nasıl olması gerektiğine dair bilgiler ve nasihatler içeren bir rehber kitaptır. Ban Zhao' nun kendi tecrübelerinden ve oğretilerinden oluşan bu kitap, Konfüçyüs Klasikleri temel alınarak yazılmıŐtır.²¹

Ban Zhao, kadının, küçük yaŐtan itibaren, aile içinde nasıl davranması ve ne gibi kişisel özelliklere sahip olması gerektiğine dair pek çok kural belirlemiŐtir.

Ban Zhao' ya göre, kadın, sıradan olmalı, kocasına ve atalarına saygı göstermeliydi. Kendinden önce onları düŐünmeli ve daima bir adım geride

¹⁹ Guisso, Richard W., "Women In China", Philo Press, United States Of America, 1981, Sayfa 59

²⁰ Guisso, Richard W., "Women In China", Philo Press, United States Of America, 1981, Sayfa 60

²¹ Sung, Marina H., "Women In China", Philo Press, United States Of America, 1981, Sayfa 66

kalmayı bilmeliydi. İyi bir şey yaptığında bundan söz etmemeli, yanlış bir şey yaptığında ise hatasını kabul etmeliydi. Yaptığı bu hatadan dolayı utanç duymalı, diğer insanların onun hakkında söylediği kötü sözlere katlanmalıydı. Daima ürkek ve korku dolu olmalıydı. Geç saatlere kadar çalışmalı, sabah erkenden kalkmalıydı. Gece gündüz, kolay zor demeden, ev halkı ile ilgili görevlerini yerine getirmeliydi. Yapmak zorunda olduğu her işi eksiksiz biçimde tamamlamalıydı. Kocasına memnuniyetle hizmet etmeli, doğru tavırlar içinde olmalıydı. Yalnızca kendi işiyle ilgilenmeli, sessizce kocasına itaat etmeliydi.²²

Çin toplumunda, kadının mutluyken yüksek sesle kahkahalar atması ve kızgınken bunu dışa vurması hoş karşılanmazdı. İster ev içinde, ister dışarıda olsun, kadınlar ve erkekler asla bir arada bulunmazlardı. Dışarı çıktığında yüzünü mutlaka örtmek zorunda olan kadının, yürürken etrafına bakması istenmezdi.²³ Kadın, ancak, tüm bu kurallara uygun davrandığına saygıya değer bulunurdu.

Ban Zhao, oluşturduğu bu modelle, kadının toplum ve aile hayatına yarar sağlamayı tasarlamış, ancak, bunu yaparken, kadının toplum ve aile hayatındaki yerinin ve öneminin zarar görmesine sebep olmuştur. Ban Zhao, bir kadın olmasına rağmen, kadının erkekten daha aşağı bir varlık olduğuna

²² Sung, Marina H., "Women In China", Philo Press, United States Of America, 1981, Sayfa 68

²³ Sung, Marina H., "Women In China", Philo Press, United States Of America, 1981, Sayfa 71

inanmış ve oluşturduğu bu modelle, hem toplumu hem de hemcinslerini buna inandırmıştır.²⁴

Geleneksel Çin toplumunda, aile hayatı, kadın için olduğu kadar, erkek için de çok büyük bir önem taşımaktadır. Geleneksel Çin ailesine ve aile içinde kadının ve erkeğin ne gibi görevler üstlendiğine değinmeden önce, genel anlamıyla aile kavramına göz atacak, toplumlarda görülen farklı aile türlerini inceleyeceğiz.

²⁴ Sung, Marina H., "Women In China", Philo Press, United States Of America, 1981, Sayfa 67

1.3. AİLE

Tarihin en eski birliklerinden biri olarak kabul edilen ve aynı zamanda her bireyin, doğduğu andan itibaren dahil olduğu ilk sosyal grup olan aile kurumunun, farklı kaynaklarda çok çeşitli biçimlerde tanımlanabildiği görülmektedir.

Toplumun en küçük ve en temel birimi olan aile, anne, baba ve çocuklardan oluşmaktadır.

Türk Dil Kurumu' nun sözlüğünde, evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu, toplum içindeki en küçük birlik olarak tanımlanan aile, toplumsal bir sistem, toplumsal bir birim ve insan topluluğu olarak da açıklanmaktadır. Yapısal açıdan, ülkeden ülkeye, kültürden kültüre farklılıklar gösteren aile kurumu, aynı ülke içinde, kentten kırsal kesime, ekonomik duruma ve yörelere göre de farklılıklar gösterebilmektedir.²⁵ Bu nedenle, günümüzde ailenin tek ve evrensel bir tanımını yapmak mümkün değildir.²⁶

Ancak, her toplumda değişik örgütleniş biçimleri gösterse de, belirli bir aile sistemi bulunmaktadır.²⁷ Ailenin, bu denli önemli bir toplumsal kurum olarak görülmesinin iki nedeni vardır. Birinci neden, insan türünün üremesini

²⁵ Yüksel, A. Haluk ve diğerleri, "Genel İletişim", Pegem A. Yayınları, Ankara, 2003' den a.y., www.sosyalhizmetuzmani.org/ailedeiletisimler.htm

²⁶ George A. Lundberg, ve diğerleri, Sosyoloji Cilt: 2, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1970' den a.y., www.sosyalhizmetuzmani.org/ailedeiletisimler.htm

²⁷ Özalp, Enver, "Sosyoloji' ye Giriş", Eskişehir: Anadolu Üniversitesi ESVAB Yayınları, 1987' den a.y., www.sosyalhizmetuzmani.org/ailedeiletisimler.htm

ve devamını sağlamasıdır. İkinci neden ise, ailenin başka kurumların da kaynağı olmasıdır.²⁸

Toplumlarda pek çok farklı aile türü bulunmaktadır. Bunlardan ilki “Anaerkil Aile” dir. Egemenliğin kadınlara ait olduğu bu aile türü, ilk çağ toplumlarında görülmektedir. Bu aile türüne göre, kadınlar, pek çok konuda denetimi ellerinde bulundurmakta ve toplum içinde üstün sayılmaktadırlar.²⁹ Cinsel eşitsizliğin olmadığı bu dönemde, evlilik kurumunun henüz gelişmediği ve bir kadının pek çok erkekle ya da bir erkeğin pek çok kadınla birlikte olabildiği bilinmektedir.³⁰ Kadının sahip olduğu doğurganlık özelliği, onun tanrısal olarak nitelendirilmesini sağlamıştır. Bu dönemde, toprak ana ve bereket tanrısı gibi pek çok tanrıça kadınları simgelemiştir.³¹

Toplumlarda görülen bir diğer aile türü de, “Ataerkil Aile” dir. Ataerkil aile, egemenliğin erkeklere ait olduğu bir aile türüdür. Anaerkil aileden farklı olarak, aile de tüm söz hakkı babaya aittir. Ataerkil aile yapısının hakim olduğu toplumlarda, tüm kurallar erkekler tarafından belirlenmektedir. Kadınlar bu sistemde yer alabilmek için, ataerkil sistemin belirlediği kuralları benimsemek ve bunlar doğrultusunda davranmak zorundadırlar.³²

²⁸ Lundberg, George A., “Sosyoloji Cilt: 2”, Ankara: Ayyıldız Matbaası, 1970’ den a.y., www.sosyalhizmetuzmani.org/ailedeiletisimler.htm

²⁹ www.supermp3.org/archive/index

³⁰ Reed 2, 1994’ den a.y., www.parsimony.net/forum202930/messages/1979

³¹ Reed, 1994’ den a.y., www.huksam.hacettepe.edu.tr

³² www.huksam.hacettepe.edu.tr/ilgiliyayinlar/pdf/erkeklik_ataerkillik.pdf

Anaerkil ve ataerkil aile türlerinin yanı sıra, toplumlarda iki tip aile türüne daha rastlanmaktadır. Bunlar “Geniş Aile” ve “Çekirdek Aile” dir.

Geniş aile, çeşitli kuşakların bir arada yaşadığı, içinde birden fazla evli çift barındıran ve ortak mülkiyet özelliklerine sahip olan kalabalık ailelerdir. Bu aile türü için, eski aile, köy ailesi ve geleneksel aile gibi isimler de kullanılabilir.

Çekirdek aile ise, anne, baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşan aile türüdür. Çoğu kez çocuksuz çiftler de çekirdek aile olarak kabul edilmektedir. Bu aile türü için modern, kentsel, çağdaş aile ve evlilik ailesi gibi pek çok değişik isim de kullanılabilir.³³

Tüm bu tanımlamaların ışığında, toplumların geçmişine ve bugününe baktığımızda, aile kavramının farklı biçimlerine rastlamak mümkündür. Pek çok toplumda geniş aile kavramının eskilere dayandığı, ancak günümüzde çekirdek aile de dediğimiz modern aile türünün yaygınlık kazandığı görülmektedir. Özellikle kadının ev dışında çalışmaya başlamasıyla birlikte, aileler küçülmüş; aynı çatı altında, birkaç kuşak bir arada yaşayan kalabalık aileler, yerlerini, bir ya da iki çocuklu çekirdek ailelere bırakmışlardır.

³³ www.kocav.org.tr/bulten/arastirma7.htm

Türkiye’ de çekirdek aile denilince akla anne, baba ve çocuklar gelmektedir. Çin’ de ise çekirdek aile anne, baba ve çocuktan oluşmaktadır. Özellikle, 1970 yılında Çin hükümetince uygulanmaya başlanan ‘tek çocuk politikası’ ile, her aileye tek bir çocuk doğurma hakkı tanınmıştır. Ancak, Çin’ in erkek egemen bir toplum oluşu ve bu toplumda, kadınların daima ikinci sınıf olarak kabul edilmesinden dolayı, ‘tek çocuk politikası’ çok başka sorunlara yol açmıştır.

Tezin bundan sonraki bölümünde, Çin toplumu hakkında bize önemli ipuçları verecek geleneksel Çin ailesini inceleyeceğiz. Aile kavramının, o toplumun yapı taşı olduğu düşünülürse, geleneksel Çin ailesini çözümlemek, bizi, bu toplum hakkında önemli bilgilere ulaştıracaktır.

BÖLÜM II

GELENEKSEL ÇİN AİLESİ

2.1. GELENEKSEL ÇİN AİLESİ

Aile, Çin' in temel yapı taşı olma özelliği gösteren, en önemli toplumsal birliğidir. Çin kültürü, gelişip zenginleşmesini, birbirine sıkı sıkıya bağlı bu toplumsal birliğe borçludur. Aynı çatı altında yaşayan oğullar, eşler ve çocuklardan oluşan geleneksel Çin ailesi, apayrı bütünlüğü olan küçük bir dünya, başka bir deyişle, minyatür bir devlettir.

İçine kapalı bir yaşam tarzına sahip bu kurum, geniş ölçüde örnek alınması gereken bir modeldir. Toplumun gelişimi ve devletin sağlam bir şekilde ayakta kalması, bu kurumun devamlılığına bağlıdır. Siyasal ve sosyal hayatta sorumlu tutulan ve sosyal bir birim sayılan bireyler değil, ailelerdir. Aile içindeki otoriteye saygı ve büyüklere bağlılık; hükümdara, yöneticilere veya devlet yapısı içinde kurulmuş olan otoritelere itaat için de ilk eğitim

unsurudur. Aileye düşen görev, sonradan sadık bir tebaa olacak, büyüklere saygılı oğullar yetiştirmektir.

Geleneksel Çin ailesinin, yapısı, standartları ve gelenekleri, ülkenin coğrafi yapısı ve sosyal sınıflarına göre çeşitlilik göstermektedir. Ancak, Çin toplumunun geneline bakıldığında, akrabalık ve aileye ait bazı yapısal özelliklerin değişmez olduğu görülür. Buna göre, kadınlar ve çocuklar toplumun en az önem taşıyan bireyleridir. Bu, geleneksel Çin ailesinin, erkek otoritesine dayanan ataerkil bir aile sistemi üzerine kurulmuş olmasından kaynaklanmaktadır. Buna göre, baba, ailenin gelirleri ve malları üzerinde tasarrufta bulunabilecek tek insandır. Bir anlamda, üstün ve erişilmez bir otokrattır.³⁴ Çocukların evliliklerinde de söz sahibi olan o' dur. Aşırı derecede yaşlanıncaya kadar, evin reisi olarak her türlü kararı alma yetkisine sahiptir. İstediklerine istediği cezayı verebilen babanın bu otoriter yaklaşımı, çocuklarda saygı, sevgi ve korku karışımı bir duygu oluşturmaktadır.

Nasıl ki aile üyeleri birtakım kurallara bağlıysa, baba da ailenin diğer üyelerine karşı birtakım sorumluluklar yüklenmiştir. Ancak, babanın, zorbalık yapması ya da çocuklarını köle olarak satması durumunda, buna karşı çıkan herhangi bir yasal veya geleneksel engel yoktur.

³⁴ Otokrat: Başına buyruk hükümdar

Bu erkek egemen aile sistemi içerisinde, kadın, daima ikinci sınıf olarak görülmekte ve dışlanmaktadır. Aileyi doğrudan etkileyen durumlarda söz hakkına sahip olmadığı gibi, mülkiyet hakkından da yoksun bırakılmaktadır.

Kadınlara, toplumsal gelenek ve göreneklerle dayatılan bu 'düşük statü', hiyerarşik düzene sahip Çin toplumunun kendini ifade tarzlarından yalnızca biridir. Bu, bir anlamda toplumun bütün sosyal katlarını ve Çin toplumunun hayat evrenini dile getirmektedir.³⁵

Yin Yang Sembolü

Erkeklerin kadınların üzerinde kurmuş olduğu üstünlük, eski Çin' de geçerli olan temel Çin felsefesine dayanmaktadır. Bu, aynı zamanda, Çin toplumunda, kadın ve erkek arasındaki ilişkiyi de tanımlamaktadır.³⁶ Bu felsefeye göre, dünya, Yin ve Yang adı verilen ve birbirlerini tamamlayan iki öğeden oluşmaktadır.

³⁵ Fairbank, John K., "Çağdaş Çin' in Temelleri", Doğan Yayınevi, Ankara, 1969, Sayfa 37 - 38

³⁶ Guisso, Richard W., "Women In China", Philo Press, United States of America, 1981, Sayfa 59

Yin, karanlık, zayıf, pasif ve dişi şeylerin; Yang ise, aydınlık, kuvvetli, aktif ve erkek olan şeylerin niteliğini sembolize etmektedir. Bu ideolojiyi temel alan eski Çin filozofları, yüzyıllar boyu kadınlardan itaatkâr ve pasif olmalarını beklemiş ve bu doğrultuda birtakım kurallar belirlemişlerdir. Bu kurallara göre, kızlar evin erkek çocuklarına, kadınlar kocalarına, anneler oğullarına bağımlı olmak durumunda kalmışlardır.

Çinli bir anne ve iki çocuğu

Pek çok ataerkil toplumda olduğu gibi, geleneksel Çin toplumunda da, kadının sosyal bir statü ve kişisel başarı kazanmasının tek yolu anneliktir. Kadından beklenen en önemli şey, ailenin soyunu devam ettirecek, sağlıklı erkek çocuklar doğurmaktır. Kadının hamile kalması, tüm aile için müjdeli bir haber niteliği taşıdığından, çocuğun sağlıklı bir şekilde dünyaya gelebilmesi için pek çok geleneksel uygulama yapılmaktadır.

2.2. ÇİN' DE DOĞUM GELENEKLERİ

Çinliler için çocuk sahibi olmak büyük bir önem taşırdı. Hamileliğin tüm evreleri boyunca, anneye ve karnındaki bebeğe, en iyi şekilde bakılırdı. Öyle ki, bebeğin hiçbir biçimde zarar görmesi istenmezdi. Bebeğin anne karnında iyi koşullarda büyüüp gelişmesi büyük bir önem taşıdığından, anne, sağlıklı gıdalarla beslenirdi. Ayrıca, geleneksel Çin ilaçlarıyla bebeğin anne karnındaki gelişimine destek olunurdu. Böylece bebek, fiziksel ve zihinsel olarak sağlıklı doğardı.

Anne, bebeğini doğurduktan sonra, yorgunluğunu üzerinden atabilmek için bir ay boyunca yatar ve evden dışarı çıkmazdı. Yorgunluğun yanı sıra, soğuk, kirli ve rüzgarlı havanın, annenin sağlığına ve bundan sonraki hayatına kötü etkilerde bulunacağına inanılır ve bir ay boyunca dinlenmesine izin verilirdi.³⁷

Çinlilerin bu geleneği, bize Türk geleneklerini hatırlatmaktadır. Eski Türk geleneklerinde 'loğusalık' olarak adlandırılan dönemde, anne ve bebeği kırk gün boyunca evden dışarı çıkartılmaz ve anneye bebeğini görmeye gelen misafirlere, anne sütünü çoğalttığına inanılan 'loğusa şerbeti' ikram edilirdi. Ayrıca, 'kırkı çıkmak' deyimini, bu sürenin dolduğunu anlatmak için kullanılırdı.

³⁷ www.chineseculture.about.com/library/weekly

Ellerinde kırmızı boyalı yumurtalar tutan Çinli çocuklar

Çin geleneklerine göre, bebeğin ailesi, doğumdan sonra, bebeği görmeye gelen akrabalara ve arkadaşlara, çeşitli hediyeler sunardı. Hediyelerin çeşitleri, bölgeden bölgeye farklılık gösterse de, hem şehirlerde hem de kasabalarda uygulanan ortak gelenek, kırmızı boyalı yumurta geleneği idi.³⁸ Yumurtanın hediye olarak seçilmesinin sebebi, yuvarlak biçimi ile mutlu ve uyumlu bir hayatı sembolize etmesiydi. Yumurtaların kırmızı renge boyanmasının sebebi ise, kırmızı rengin, Çin kültüründe, mutluluğu sembolize etmesiydi.

Tüm bunların yanı sıra, akrabalar ve arkadaşlar da, yeni doğan bebeğe bazı hediyeler getirirlerdi. Getirilen bu hediyeler, çoğunlukla çocuğun kullanabileceği günlük eşyalardan oluşurdu.³⁹ Ayrıca, bilezik, çan ve üzerinde iyi şans dileklerinin yazılı olduğu kolyeler de hediye olarak verilirdi.⁴⁰ En yaygın hediye ise, kırmızı kağıtlara sarılmış paralardı. Aile, ayrıca,

³⁸ Eberhard, Wolfram, "Çin Simgeleri Sözlüğü", Kabalıcı Yayınevi, İstanbul, 2000, Sayfa 96

³⁹ www.chineseculture.about.com/library/weekly

⁴⁰ Eberhard, Wolfram, "Çin Simgeleri Sözlüğü", Kabalıcı Yayınevi, İstanbul, 2000, Sayfa 96

çocuklarının doğumu şerefine, evde misafirlerine kutlama yemeği düzenlerdi.⁴¹

⁴¹ www.chineseculture.about.com/library/weekly

2.3. YENİ DOĞAN BİR ÇOCUĞA İSİM KOYMA

Çin’ de yeni doğan bir çocuğa isim koymak, çok büyük bir önem taşırdı. Çinliler, çocuğa konulan ismin, onun tüm hayatına yön verdiğini düşünürlerdi. Bu nedenle, çocuğa isim koyarken büyük bir özen gösterirlerdi.

Geleneksel olarak, çocuğa iki isim verilirdi. İlki, nesilden nesile aktarılan ve neslin devamlılığını gösteren aile ismiydi.⁴² Soyağacına yazılan bu isim, çocuğun resmi ismi sayılırdı. Sadece aile üyeleri tarafından bilinen bu isim, üçüncü şahıslarla ilişkilerde kullanılmazdı.⁴³ Böylece, isimlere bakıldığında, aile üyeleri arasındaki akrabalığı tahmin etmek daha kolay olurdu.

İkinci isim, çocuğun karakter özelliğini yansıtan ve sadece ona özel olan bir isimdi.⁴⁴ Bu ismi genellikle, çocuk on yaşına geldiğinde, o ailenin yaşça en büyük üyesi ya da çocuğun babası koyardı. Yabancılara ve arkadaşlara söylenen bu isim, bir şiirin bir satırından seçilebildiği gibi, ailenin atalarına ait bir isim de olabiliyordu.⁴⁵

Çocuk büyüyüp belli bir olgunluğa eriştiğinde, kendi isteğine uygun biçimde isminin yanına başka isimlerde ekleyebiliyordu.⁴⁶

⁴² www.chineseculture.about.com/library/weekly

⁴³ Çin’ de aile isimlerinin toplam sayısının dört yüzü geçmemesindedir ki, ‘ Wang ’ ve ‘ Li ’ soyadlarına sahip milyonlarca kişi vardır.

⁴⁴ Eberhard, Wolfram, “Çin Simgeleri Sözlüğü”, Kabalıcı Yayınevi, İstanbul, 2000, Sayfa 28

⁴⁵ www.chineseculture.about.com/library/weekly

⁴⁶ Eberhard, Wolfram, “Çin Simgeleri Sözlüğü”, Kabalıcı Yayınevi, İstanbul, 2000, Sayfa 28

Ataerkil aile yapısına sahip her toplumda olduğu gibi, geleneksel Çin toplumunda da, doğdukları ilk günden itibaren, erkek çocukları ve kız çocukları arasında cinsiyet ayrımı yapılırdı. Erkek çocuklarına, her zaman kız çocuklarından daha fazla değer verilirdi.

2.4. ÇİN AİLESİ' NDE KIZ ve ERKEK ÇOCUĞUNUN YERİ

Geleneksel Çin ailesi' nde, erkek çocuğuna, kız çocuklarından daha yüksek bir değer verilirdi. Bunun en büyük sebebi, ailenin soyunun, doğacak erkek çocuklarca devam ettirileceği düşüncesiydi. Ayrıca, bir erkeğin ne kadar çok oğlu olursa, toplum içinde saygınlığı o denli artardı. Ataerkil aile sistemine sahip Çin toplumunda da, her Çinlinin en büyük dileği bir erkek çocuk sahibi olmaktı.

Öyle ki, atasözleri ve deyimlere bakıldığında, toplumların erkek çocuk tercihi açıkça ortaya konmaktadır. Çin' de kullanılan bir atasözüne göre, "18 tane tanrıça gibi kız çocuğu, kambur bir oğlan çocuğunun yerini tutamaz" denilmektedir. Türkiye' de de, "oğlan olsun da, çamurdan olsun" deyimini son

derece yaygındır. Bir erkek çocuğuna bir kız çocuğundan daha çok değer verildiği gerçeği, g¼n¼m¼zde de halen geğerliliğini korumaktadır.⁴⁷

Geleneksel Çin toplumunda, doğumu m¼jdelemek için çok çeşitli geleneksel uygulamalar yapılırdı.

Bir erkek çocuğu d¼nyaya geldiğinde, baba, oğlunun doğumunu aile b¼y¼klerine gururla haber verirdi. Bu erkek ocuk, doğduğu andan itibaren ailenin ¼v¼n kaynağı olurdu. Evin kapısına doğumu m¼jdelemek için, dut ağacından yapılmış bir yay ve ok asılırdı. ¼zerine g¼zel kıyafetler giydirilen erkek bebek, yatağa yatırılır ve eline oynaması için yeşim taşından yapılmış değerli oyuncaklar verilirdi.⁴⁸

Bir kız çocuğu d¼nyaya geldiğinde ise, ileride evlenip ailelerini terk edeceklerine inanıldığı için, yeterli derecede ¼zen g¼sterilmezdi. Yere yatırılan kız bebeğin eline, oynaması için kırık ¼mlek parçaları verilirdi. Bebeğin doğduktan sonra yere yatırılması, onun aile içinde daha şimdiden ikinci plana atıldığının ve değersiz g¼r¼ld¼đ¼n¼n açık bir kanıtıydı. Kız çocuğuna oynaması için kırık ¼mlek parçalarının verilmesi ise, onun temel g¼revinin çalışmak olduğunun ve bunun daha o yaşlardan itibaren dayatıldığının bir g¼stergesiydi.⁴⁹

⁴⁷ www.huksam.hacettepe.edu.tr/ilgiliyayinlar/pdf/kadinin_stat¼s¼_anne_¼l¼mleri.pdf

⁴⁸ Eberhard, Wolfram, "Çin Simgeleri S¼zluđ¼", Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2000, Sayfa 96

⁴⁹ www.acc6.its.brooklyn.cuny.edu

Geleneksel Çin ailesi'nde, doğduğu ilk andan itibaren ikinci sınıfa yerleştirilen kız çocukları, belirli bir yaşa geldiklerinde, son derece acımasız bir uygulamaya tabi tutulurlardı. 'Ayak Bağlama Geleneği' adı verilen bu uygulamaya değinmeden önce, kız ve erkek çocukları arasındaki ayrımcılığı bir kez daha gözler önüne seren "tek çocuk politikası" nı ele alacağız.

2.5. ÇİN' DE TEK ÇOCUK POLİTİKASI

Çin, dünya nüfusunun yüzde yirmisini oluşturan, 1.300 milyarlık nüfusuyla, dünyanın en kalabalık ülkesidir.

Çin' in bu dev nüfusu, bir taraftan bazı avantajlar sağlarken, diğer taraftan ülke idaresini zorlaştıran sorunlara yol açmıştır. Günden güne önlenemez boyutlara varan hızlı nüfus artışı, halkı açlıkla karşı karşıya getirmiş, işsizlik sorunu had safhaya ulaşmıştır. Bu sorunlar, Çin Halk Cumhuriyeti' ni köklü değişimler yapmak zorunda bırakmış; buna bağlı olarak, 1970 yılında, hızlı nüfus artışını engellemek amacıyla, “tek çocuk politikası” adında bir uygulamayı yürürlüğe koymuştur. Her aileye tek çocuk hakkı tanıyan bu politika ile, hızlı nüfus artışının önüne geçilmiş, ancak, bu durum, pek çok sorunu da beraberinde getirmiştir.⁵⁰

Erkek egemen bir sisteme sahip Çin toplumu' nda, yüzyıllardan beri, erkek çocuklara kız çocuklardan daha fazla değer verilmiş; erkek çocuk sahibi olmak, toplumda bir ayrıcalık sayılmıştır. Aile soyunun devamının erkek çocuklarca sürdürüleceği düşüncesiyle, erkek çocuklar daima baş tacı edilmişlerdir. Bu düşünce yapısı, Çin' in kırsal bölgelerinde olduğu gibi, kentlerde de varlığını sürdürmüştür.

⁵⁰ www.deik.org.tr

Tek çocuk politikasının uygulanmaya başlanması ile birlikte, kız bebeklerin ölümünde gözle görülür bir artış gözlenmiştir. Ailelerin erkek çocuk isteği, kız bebeklerin acımasızca katledilmesine sebep olmuştur.

Bebeklerin, anne karnındayken cinsiyetinin belirlenmesini sağlayan ultrason yönteminin yaygınlaşmasıyla birlikte, bu ölümler daha sık meydana gelmeye başlamıştır.⁵¹ Çin' de, her yıl, yarım milyon üzerinde hamile kadın, kendi rızaları olmaksızın kız bebeklerini aldırma zorunda kalmışlardır. Kadınlar, düşük yapmayı kabul edene kadar, beyinleri yıkanmış, hapsedilmiş ve aç bırakılmışlardır.

Ebeveynlerin cinsiyet seçim hakkını erkek bebeklerden yana kullanması, ülkede kız çocuklarının nüfusunun azalmasına ve nüfus dengesinin bozularak, ciddi toplumsal sorunların ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir. Bir süre sonra, Çin' in bazı bölgelerinde her 100 kız çocuğuna karşılık, 150 erkek çocuk doğmaya başlamıştır.

1992 yılında yapılan istatistiklerde, cinsiyet tespitinin yasaklanmasına kadar geçen sürede, tahminen 64 milyon kız bebeğin doğmasının çeşitli yollarla engellendiği, bir başka deyişle, katledildiği görülmektedir. Bu durumun, 20 yıl sonra yaratacağı sonuçlar, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu raporunda şu şekilde özetlenmiştir:

⁵¹ Ultrason yöntemi, çocuğun cinsiyetinin ancak beşinci aydan sonra belirlenebilmesine olanak sağlamaktadır. Ve pek çok gelişmiş ülkede, beşinci aydan sonra çocuk aldırma, insan haklarını ihlal etmek anlamına gelmektedir.

“Erkek ve kadın nüfusu arasındaki dengesizlik, bir süre sonra erkekler arasında sert rekabetler doğuracak, kız kaçırma ve kadın ticareti artacak, aile ilişkilerinde istikrarsızlık doğacak, böylelikle toplumun gelişimini tehdit eden sağlıksız sonuçlar ortaya çıkacaktır.”

Bu uygulamanın pek çok onarılmaz hataya yol açtığını fark eden Çin hükümeti, 1990 yılında, ani bir kararla, ultrason ile cinsiyet tespitini yasaklamış ve nüfus oranının bozulduğu bölgelerde kadın nüfusunu dengelemek amacıyla, sert politikalar uygulamaya başlamıştır.

Gerçekten de, şu an itibariyle, Çin’ de yetmiş milyondan fazla erkek olduğu ve bir süre sonra bu erkeklerin kendilerine eş bulamayacağı söylenmektedir. Bu durumun, kadınların zorla kaçırılmasına ve tecavüz olaylarının artmasına olanak sağlayacağı korkulan bir gerçektir.⁵²

⁵² www.annelergrubu.com/guncel/base.asp

2.6. AYAK BAĞLAMA GELENEĞİ

Tarihler boyu bütün kültürlerin ortak amacı, güzelliğe ulaşabilmek ve güzel olmayı başarabilmek olmuştur. Güzellik uğruna, kadınlar ve erkekler çağlar boyu pek çok acı ve ızdırap çekmişlerdir. Kültürden kültüre değişimler gösteren güzellik kavramı, bize, ortaya çıktığı toplumun yapısına, geleneklerine ve kadın - erkek arasındaki farklılıklara dair önemli ipuçları vermektedir.

Eski Çağ Avrupası' nda güzelliğin simgesi korse

Eski Çağ Avrupası' nda güzelliğin sembolü, ince belli kadınlardı. Kadınlar, bellerini ince gösterebilmek uğruna öldürücü sıkılıkta korseler kullanırlardı. Bu korseler, pek çok ağrıya sebep olmalarının yanı sıra, kadınların kaburga kemiklerini kırar ve iç organlarına zarar verirdi. Ancak, verdiği tüm bu zararlara karşın, korseler, dönemin popüler güzellik simgesiydi ve pek çok ince belli kadın yaratmıştı.

Bazı toplumlarda ise, güzelliğe ulaşmanın yolu, vücudun çeşitli yerlerini deldirmek ve dövmeleler yaptırmaktır. Bu, korseler kadar ciddi sonuçlara yol açmasa da, güzellik uğruna yapılan uygulamalar kategorisinde yer alıyordu.⁵³

Tayland' da güzellik uğruna katlanılan eziyet

Toplumların güzellik anlayışlarının ve bunu ifade tarzlarının en ilginç örneklerinden bir diğeri, Tayland' da karşımıza çıkmaktadır. Boynuna onlarca halka geçirilmiş uzun boyunlu kadınlar güzelliğın simgesi sayılmışlardır. Eskiden, dolunay zamanı doğan kızlara takılan bu halkalar, günümüzde de halen güzellik amacıyla kullanılmaktadır.⁵⁴

⁵³ www.ccds.charlotte.nc.us

⁵⁴ www.zaman.com.tr

Güzellik uğruna yapılan en acı verici ve zararlı uygulama, şüphesiz, 10. yüzyılın ortalarında Çin’ de uygulanmaya başlanan “Ayak Bağlama Geleneği” dir. Ayağın gelişimini durdurmaya amaçlayan bu uygulamaya, Çinli kadınlar, yaklaşık bin yıl boyunca maruz kalmışlardır.⁵⁵

Geleneksel Çin’ de güzelliğin simgesi küçük ayaklar

Ayak bağlama uygulamasında temel amaç, ayağın büyümesini engellemektir. 3 yaşına gelen kız çocuklarının ayakları sıkı bir biçimde bağlanır ve bu şekilde ayakların doğal büyüme süreci engellenmiş olurdu. Yetişkin çağa geldiklerinde, ayakları kırılan ve deforme olan kız çocukları, enfeksiyon, felç ve kaslarda körelme gibi pek çok olumsuz ve ciddi rahatsızlıkla karşı karşıya gelirlerdi.⁵⁶

⁵⁵ www.bbc.co.uk

⁵⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Foot_binding

Bu geleneğin, tam olarak hangi dönemde ortaya çıktığına dair pek çok efsane ve halk öyküsü bulunmaktadır. Ancak en akla yatkın ve mantıklı hikaye, 10. yüzyılda Tang Hanedanlık dönemine ait olanıdır.

Lotus Ayakkabı

Dönemin hükümdarı Li Yu' nun gözde cariyesinin, küçük ayaklarıyla, inciler ve değerli taşlarla süslü, altından yapılmış lotus şeklinde bir platformun üzerinde sergilediği dans, Çin' de yeni bir moda başlattı. Başta saray içindeki kadınlar olmak üzere, tüm Çinli kadınlar, bu güzel cariyenin, imparatorun gözüne giriş sebebini ayaklarının küçüklüğüne bağladılar. Küçük ayaklar bir süre sonra, kadınsı güzelliğin simgesi haline geldi. Kızların ayaklarının küçük kalması için çareler aranmaya başlandı ve sonunda, 3 – 5 yaşındaki kızların ayak parmaklarının kırılıp, ipekten sargılarla iyice bağlanması şeklinde bir metot geliştirildi.⁵⁷

⁵⁷ www.kesfetmekicinbak.com/atlasdan/eskiatlas

Bir süre sonra, bağlı ayaklar, Çin' de, statünün sembolü oldu. Yaklaşık 4,5 milyar kadın, yüzlerce yıl boyunca, bu uygulamaya tabi tutuldu ve bütün bir ömürlerini acı içinde geçirdiler.

Altın Lotus

Ayak bağlama uygulamasının belli başlı esasları bulunuyordu. Bu uygulamaya göre, ayak uzunluğu 3 – 4 inç' i geçmemeliydi.⁵⁸ En mükemmel ayak ölçüsü 3 inç olarak kabul edilirdi ve buna ' altın lotus ' denilirdi. 4 inç olanlar ' gümüş lotus ', 4 inç' ten daha büyük olanlar ise ' demir lotus ' adını alırdı.⁵⁹

⁵⁸ İnç: Uzunluğu 2,54 cm olan İngiliz uzunluk ölçü birimi

⁵⁹ www.bbc.co.uk

Ayak bağlama uygulamasına, kız çocukları henüz 3 yaşındayken başlanırdı. Uygulamaya küçük yaşta başlanmasının sebebi, kemiklerin henüz gelişmemiş olması ve kıkırdak halinde bulunan bu kemiklere biçim vermenin daha kolay olmasıydı. Bu işlem, genellikle sonbahar ya da kış aylarında gerçekleştirilirdi. Bu mevsimlerin tercih edilmesinin nedeni, ayakların bu dönemde soğuktan uyuşması ve böylelikle acının çok fazla hissedilmemesiydi.⁶⁰

Bağlı ayaklarda meydana gelen kemik deformasyonu

Her ailenin ayak bağlama uygulaması farklıydı. Kullanılan yöntemler, araçlar ve ayağın biçimi, ailenin bir nevi damgası kabul edilirdi.⁶¹ Anneler ve daha tecrübeli kadın akrabalar tarafından uygulanan bu işleme, ayak tırnaklarının kesilmesiyle başlanırdı. Ayak öncelikle sıcak su ya da ılık hayvan kanından hazırlanan özel bitkisel karışımlarla ıslatılırdı. Bunun yapılmasının nedeni, bu işlemle kemiklerin yumuşatıldığına inanılmasıydı. Bu karışımlarla ıslatılan ayak derisi bir süre sonra çürümeye başlardı. Hemen

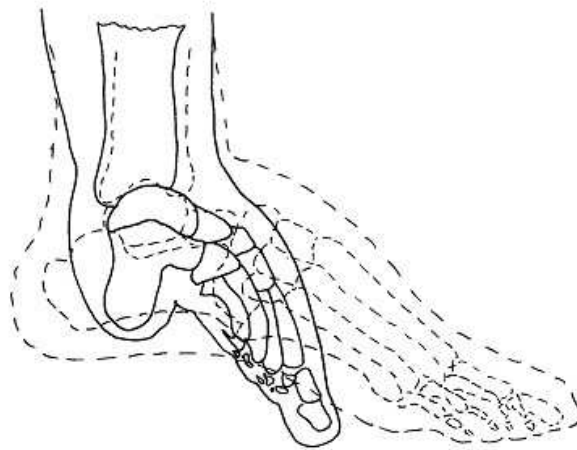
⁶⁰ www.ccds.charlotte.nc.us

⁶¹ www.kesfetmekicinbak.com/atlasdan/eskiatlas/00165

ardından ayak tırnakları kesilir ve yapılan ayak masajının ardından başparmak dışındaki tüm parmaklar kırılırdı.

Bu acı verici işlemin ardından, ayaklar ipek ya da ketenden yapılmış sargı bezleriyle sıkıca sarılırdı. On ayak uzunluğunda ve iki parmak genişliğinde olan bu sargı bezleri, ayak parmaklarının çevresinden topuğa kadar sıkıca bağlanırdı. Her iki günde bir sargı bezleri açılır ve yenilenirdi. Yapılan masajlarla ve sıcak soğuk kompreslerle çekilen bu korkunç acı azaltılmaya çalışılırdı.

Ayağın küçük kalmasını sağlamak için bu işleme 10 yıl boyunca devam edilmesi gerekirdi. Eğer işleme ara verilirse, ayaklar doğal olarak büyümeye devam ederdi.⁶²

Sağlıklı ayakla, deforme olmuş ayak arasındaki fark

⁶² www.bbc.co.uk

Ayağın küçük kalması için yapılan bu işlem sırasında ayak kemeri eğilir ve topuğa yaklaşırdı. Bandaj her gün daha çok sıkılaştırılırdı ve kız çocuğuna küçük numaralı ayakkabılar giydirilirdi.⁶³ Bu uygulamayla birlikte ayak iki büküm hale gelirdi. Bir süre sonra ayak kemeri kırılır ve ayak, bacakla paralel hale gelirdi. Öyle ki, kadın ayağa kalktığı anda ayağı bacağının bir uzantısıymış gibi görünürdü. Bu işlem, ilk yıllar anneler tarafından yapılır, zaman geçtikçe, kızlar kendi başlarına bandajları sıkılamayı ve bu acıya katlanmayı öğrenirlerdi.

Küçük ayaklı kız çocuklarının ayakları bağlandıktan sonra, yanlarına bir hizmetkar verilirdi. Hizmetkar ve kız çocuğu tüm hayatlarını birlikte geçirirlerdi. Aralarında bir tür bağımlılık ilişkisi kurulurdu. Ayağı bağlı bu kızlar evlendikten sonra, kayınvalidelerinin sorumluluğu altına girerlerdi.

⁶³ www.angelfire.com

Kayınvalideye bir şey olması durumunda, kocalarının kız kardeşlerinin denetimi ve bakımı altında hayatlarını sürdürürlerdi. Pek çok kadın, Konfüçyanizmin ve toplumsal estetik yargılarının verdiği güçle bu durumdan şikayetçi olmazdı. Çektikleri acının karşılığında, yüksek toplumsal statü, zenginlik, saygınlık ve iyi bir evlilik elde edeceklerini düşünürlerdi. Ayağı bağlanan her kız çocuğunun, hükümdarın karısı olmaya aday olduğu söylenirdi. Bu küçük ayaklı kadınlar, bu nedenle kendilerini ayrıcalıklı hissederlerdi. Bağlı ayaklarıyla cinsel cazibenin ve namusun timsali sayılırlardı.⁶⁴

Ayağı bağlı Çinli kadınlar mutfakta yemek yaparken

Ayrıca, bu dönemde, Çinli erkekler ayağı bağlı olmayan kızlarla evlenmezlerdi. Normal ayak ölçülerine sahip kızlar, evlendiklerinde, kocalarının aileleri için bir utanç kaynağı olurlardı. Bu nedenle, anne, oğlunu evlendirmeyi düşündüğü kızın ayağının bağlı olup olmadığını bilmek isterdi.

⁶⁴ www.bbc.co.uk

Kaynana, gelin olarak almak istediği kızın eteğini kaldırıp ayaklarını kontrol eder; eğer kızın ayağı bağlı değilse, oğlunun bir daha o kızla konuşmasına dahi izin vermezdi.⁶⁵

Ayakları bağlanmış k¼¼k bir Çinli kız çocuğu

Anneler için, kızlarının ayaklarını bağlamaya karar vermek çok kolay değildi. Üç farklı nesilden kadının yaşam hikayelerinin anlatıldığı, ‘Yaban Kuğuları’ adlı romanda, kızının ayaklarını bağlayan bir anne ve kızı arasında yaşananlar, şu c¼¼melerle aktarılmıştır: “K¼¼k kız, dayanılmaz ızdıraplar içinde, annesine bağlarını zmesi için yalvardığında, anne h¼¼ng¼¼r h¼¼ng¼¼r ağlardı ve ona, ayaklarının bağlanmaması halinde, t¼¼m yaşamının k¼¼t¼¼ geçeceğini ve bunu, onun gelecekteki mutluluğu için yaptığını s¼¼ylerdi.”

⁶⁵ www.bbc.co.uk

Bazen, anneler bu satırlarda anlatıldığı üzere, kızlarının çektiği bu korkunç acıya katlanamaz ve kızlarının ayaklarına bağladıkları sargı bezlerini çıkarırlardı. Ancak, bu, ileride kız çocuğunun toplum tarafından aşağılanmasına ve kocasının ailesinin hakaretlerine maruz kalmasına sebep olurdu.

Ayak bağlama geleneği, kadınla erkeği birbirinden ayıran ve Eski Çin inanç sistemini destekleyen bir uygulamaydı. Bu uygulama, kadını zayıf, güçsüz ve kocasına bağımlı kılıyordu. Kadınların ayakları bağlandığında, erkekler onların üzerinde daha kolay hakimiyet kuruyorlar, kadınların kendi ellerindeki gücü alacaklarına dair endişeleri kalmıyordu.

Konfüçyanist öğretilere göre, erkeklerin üstün olduğu düşünülüyordu. Kadınlar toplumda daima ikinci sınıf olarak kabul ediliyorlardı. Bağımsızlığı ve eğitimi hak etmiyorlardı. Kadının yaşamdaki başlıca rolü, iyi bir eş ve erkek çocuklarının annesi olmaktı.

Ayak bağlama geleneği, tam olarak bir teslimiyet ve itaat sembolüydü. Ayağı bağlı bir kadın, yanında yardımcısı olmadan uzağa gidemiyordu. Böylelikle, kocasının kontrolü altında kalıyor ve yanlış yola sapmıyordu. Ancak, aynı zamanda, kocasının kötü muamelelerine maruz kalıyor ve dayaklarından kaçamıyordu. Ayağı bağlı bir kadının itaat etmekten ve sadık olmaktan başka şansı olmuyordu.

Küçük bir kız çocuğuyken uygulanan bu korkunç gelenek, kız çocuklarının, yaşamlarını kendi kontrolleri dışında yaşadıklarının en büyük kanıtıydı. Küçük kızların bu kararı değiştirme şansı olamıyordu. Çünkü, ayakları bağlandığında, buna karşı çıkabilecek yaşta ve olgunlukta olmuyorlardı.

Ayak bağlama geleneği, bir statü sembolüydü. Kadınları daha cazip, evlenilebilir ve yüksek bir sosyal statüye sahip kılıyordu. Bu uygulama önceleri, varlıklı aileler arasında uygulanmaya başlanmış; bir süre sonra, alt sınıf aileler de, kızlarını yüksek sınıftan bir erkekle evlendirme umuduyla kızlarının ayaklarını bağlamaya başlamışlardır. Ancak, bu tarz evliliklerin çok olmaması sebebiyle, bu kızlar, ömürlerinin kalan kısmında, ayakları bağlı olduğu halde, tarlalarda zor koşullar altında çalışmak zorunda kalmışlardır.⁶⁶

Küçük bir lotus ayakkabı

Ayağı bağlı kızlar, yaşadıkları tüm bu zorluklara rağmen, erkekler için, güzel görünen ve dikkatle bakılan birer objeydiler. Bu nedenle, kızların sağlıklı olmalarından çok, küçük ayaklara sahip olmaları önemliydi. Bağlı ayakların, erkekler tarafından güzel ve erotik olarak nitelendirildiği

⁶⁶ www.bbc.co.uk

düşünüldü. Oysa ki, çürümüş ve deforme olmuş ayakların bu biçimde nitelendirilmesi tamamen bir yanlış anlaşılımdı. Erkekler, kadınların ayaklarını hiçbir zaman göremezlerdi. Çünkü, bir kadın için, ayaklarının çıplak halde görülmesi son derece utanç verici ve rahatsız ediciydi. Kadın, kötü koku yayan, çürümüş ayaklarını, kimselerin görmesini istemez ve onları, küçük lotus ayakkabılarının içine saklardı.⁶⁷

Ayağı bağlı Çinli bir genç kız

Tüm bu görsel sebeplerin yanında, ayak bağlama uygulamasının erkeklere hizmet eden bambaşka bir özelliği bulunmaktaydı. Bir kadının ayağının bağlanması, sadece bedeninin genel duruşunu ve yürüyüşünü

⁶⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Foot_binding

değiştirmiyor, aynı zamanda, pelvik bölgesindeki kaslarının sıkılaşmasını sağlıyordu. Bu da, erkekler için cinsel birleşmenin daha zevk verici olmasını sağlıyordu.

Ayağın geğirdiği korkunç değişim

Ayak bağlama işlemi, doğal gelişime karşı yapılan bir nevi başkaldırıydı. Son derece acı verici bir işlem olmasının yanında, bu küçük kız çocuklarının sağlığına zarar veren pek çok etkiye de sahipti. Bağlanan ayağın acısı asla durmazdı.

Bazı durumlarda parmakların altında nasırlar oluşurdu. Oluşumlarını engellemek amacıyla bu nasırlar bıçakla kesilirdi. Ancak bu, durumu daha da ktleştirirdi. Buradaki et parçası, kan sirkülasyonu olmadığı için rr ve çoğunlukla iltihaplanmaya yol açardı.

İltihaplanmalar pek çok şekilde ortaya çıkardı. Bunlardan biri, topuğa doğrudan baskı uygulandığı için ayağın şişmesiydi. Bir diğeri ise, ayak tırnaklarının uzamaya devam etmesi sonucu derinin içine kıvrılmasıydı. Eğer uygun biçimde pedikür yapılmazsa, uzayan ayak tırnakları enfeksiyona sebep olurdu. Enfeksiyonun ardından bazen, kan zehirlenmeleri ve ölümler gelirdi.

Enfeksiyon, ayak derisinin, hatta ayak parmağının çürümesine neden olurdu. Oluşan iltihap çoğunlukla yaraya dönüşür, bir süre sonra da, bu yaradan kan ve kötü koku sızardı. Kız çocuğu, gittiği her yere bu kokuyu da beraberinde götürürdü.

Yaradan sızan kan ve kötü kokudan daha büyük bir sorun ise ayağın kangren olmasıydı. Ayağı ıslatmak için kullanılan hayvan kanı ve bitki karışımları eti çürütürdü. Bu işlemin ardından ayaklar, her defasında daha

sıkı olmak şartıyla yeniden bandajlarla sarılırdı. Ancak, bandajlar gereğinden çok daha fazla sıkılırsa, bu, kangrene davetiye çıkartırdı.

Yapılan tüm bu işlemlere iki yıl boyunca devam edilirdi. İltihaplanmaları hastalıklar izler ve ölümlerin çoğu bu sebepten kaynaklanırdı.

Bazı kız çocukları, çocukluklarını, hiçbir tıbbi sorun yaşamadan geçirirlerdi. Ancak zaman ilerledikçe, pek çoğu, ayak bağlama işleminden kaynaklanan sorunlar yaşarlardı. Ayağı bağlı kadınlar uzun süre ayakta duramaz ve sıklıkla düşerlerdi. Pek azı yere çömelebilir ve yine pek azı

oturduğu yerden kolaylıkla kalkabilirdi. Kalça kemiğinin alt kısmının birleştiği yerde oluşan baskı, kadınların düşmesine sebep olur, bu da kalça kırığı riskini artırırdı.⁶⁸

Bu geleneğe karşı, 17. yüzyılın başlarında bir muhalefet başladı. Qing Hanedanı, 1645 yılında, bu geleneği yasaklamak istediysede başarılı olamadı. Çin Halk Cumhuriyeti' nin kurulmasının ardından, 1911 yılında, bu uygulama suç olarak kabul edildi ve yasaklandı. Ancak, uygulamanın devam ediyor oluşu, hükümeti üç aşamalı bir program başlatmaya yöneltti. Programın ilk basamağı, tüm yaygın eğitim kurumlarında, bu işlemin kötü sonuçları hakkında halka bilgi verilmesiydi. Eğitim kurumları dışında kalan

⁶⁸ www.bbc.co.uk

yerlerde de, çeşitli yollarla bilgilendirme kampanyası başlatıldı. Programın üçüncü ve son aşamasında ise, ayağı bağlı kadınlarla evlenmenin men edilmesi bulunuyordu. Yüzyıllar boyunca, ayakları bağlı olmadığı için toplum tarafından dışlanan ve evlilik için talep görmeyen kadın, bu kez de ayakları bağlı olduğu için evde kalma tehlikesiyle karşı karşıya gelmiş, toplum tarafından yarı özürlü sayılmıştır. Hükümetçe uygulanan bu program, bir süre sonra başarılı olmuş ve kısa zamanda, Çin' in çok büyük bir kısmında bu gelenek sona erdirilmiştir.

Ancak ne var ki, bu uygarlıktan uzak, acımasız gelenek, tüm yasaklamalara karşın, 1950' li yıllara kadar sürdürülmüştür. Çin' in bazı bölgelerinde, bu uygulamanın etkilerinin halen devam etmekte olduğu görülmektedir.⁶⁹

⁶⁹ www.kesfetmekicinbak.com/atlasdan/eskiatlas/00165

BÖLÜM III

ÇİN' DE EVLİLİK

3.1. ÇİN' DE EVLİLİK

Evlilik, geleneksel Çin toplumunda kutsal bir görev olarak kabul edilmektedir. Kişiler, toplumda bireysel olarak değil, dahil oldukları aileleri ile var olduklarından, hiç evlenmemiş kızlar ve erkekler toplum tarafından yok sayılmaktadır.⁷⁰

Evlilik, yalnızca, ailenin oluşumunu sağlayan bir kurum değil, aynı zamanda, Çin toplumunda, belirli kurallar dahilinde, baştan sona bir ritüel şeklinde gerçekleştirilen, seremonik bir olaydır.

Geleneksel Çin toplumundaki evlilik türlerini ve geleneklerini incelemeden önce, geçmişten günümüze, toplumlarda görülen evlilik kavramına ve evlilik türlerine göz atmak gerekmektedir.

⁷⁰ Sung, Marina H., "Women in China", Philo Press, United States of America, 1981, Sayfa 68

3.2. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE EVLİLİK

Evlilik, iki karşı cins arasında yasalara uymak şartı ile aile kurmayı, çocuk sahibi olmayı, bu çocuklara belli bir statü sağlamayı ve psikolojik, biyolojik, kültürel, sosyo – ekonomik amaçları hedefleyen bir anlaşma ve dayanışmadır.⁷¹

Bunun yanı sıra, insan gruplarının yaşantıları boyunca uyguladıkları ve geliştirdikleri sosyal öğelerle yüklü bir kavramdır.

Toplumlar kimin kiminle, kaç eş ile ve hangi koşullar altında evlenebileceğine dair bir takım kurallar belirlemişlerdir. Çok değişik uygulamalar olmakla beraber, evlilik, esas itibariyle toplum tarafından onaylanan, kadın ve erkek ya da kadınlar ve erkekler arasında yaratılan bir ilişki türünü karakterize etmektedir. İlişkinin belirli kalıplar içinde gerçekleşmesi de, evliliğin sosyal bir kurum olarak ele alınıp incelenmesine olanak vermektedir. Aile birliği, sürekliliğini evlilik kurumuyla sağlamaktadır. Başka bir deyişle, evlenme olgusu, aileyi oluşturan, toplumsal ilişkileri belirli kalıplar içine yerleştiren bir sözleşmedir.

Toplumların tarihsel gelişim sürecinde çeşitli evlilik türleri ortaya çıkmıştır. Bu evlilik türlerini, gruplara, eş sayısına ve oturulan yere göre sınıflandırmak mümkündür.

⁷¹ www.psikoenerji.com/diger_kitap.html

Gruplara göre evlilik, Grup Dışı Evlenme (Exogamy) ve Grup İçi Evlenme (Endogamy) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Grup dışı evlenme, kişinin kendi grubunun (aile, klan, kabile, millet ve benzeri) dışından bir kimseyle evlenmesi zorunluluğudur. Bu evlilik türünün, farklı gruplar arasında işbirliğini artırmak ve düşmanlığı azaltmak amacını gütmüş olası muhtemeldir.

Grup İçi Evlenme ise, grup dışı evlenme kuralının tam tersine, kişinin kendi grubundan biriyle evlenmesidir. Bu evlilik türü, belirli gruplar içinde uygulanmaktadır. Böylelikle, grubun düzeninin, saygınlığının ve statüsünün korunduğuna inanılmaktadır.

Eş Sayısına Göre Evlilik Türleri, Tek Eşle Evlilik (Monogamy) ve Çok Eşle Evlilik (Polygamy) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Tek Eşle Evlilik, en basit anlamıyla, bir erkekle bir kadının evlenmesidir. Bu evlilik türü, bütün toplumlar tarafından kabul edilen ve en yaygın görülen evlilik türüdür.

Çok Eşle Evlilik ise, bir kadının veya bir erkeğin birden fazla sayıda eşe sahip olmasıdır. Çok eşle evlilik, Çok Kadınla Evlilik (Polyjini) ve Çok Erkekle Evlilik (Polyandry) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.⁷²

⁷² www.folklor.org.tr/icerik/haber_detay.asp

Çok Kadınla Evlilik, bir erkeğin, aynı anda birden fazla kadınla evlenmesidir. Afrika' nın ve Orta Doğu' nun bazı bölgelerinde yaygın olarak görülmektedir.⁷³ Bazı yerlerde çok kadınla evlilik yapmak, toplum içinde önemli bir yer kazanmayı sağlamaktadır. Çok kadınla evlenerek kısa sürede çok fazla sayıda çocuğa sahip olan erkek, nüfus çokluğuyla, toplum içinde siyasi nüfuz elde etmeyi, aile güvenliğini sağlamayı ve tarım ekonomisi için gerekli insan gücünü kazanmayı hedeflemektedir. Çok kadınla evlenmenin bir diğer sebebi de, kadın nüfusunun erkek nüfusa oranla daha fazla olmasıdır. Kadının özel durumlarında, kocasının ondan uzak kalmak zorunda oluşu, kadının yaşlanması ve erkeğin değişiklik arzusu bu evlilik çeşidinin rağbet görmesinin sebeplerinden birkaçıdır.⁷⁴

Çok Erkek Evlilik ise, bir kadının birden çok erkekle evlenmesidir. Bu evlilik türü yaygın olmamakla birlikte, dünyanın çeşitli bölgelerinde çeşitli şekillerde uygulanmaktadır. Daha çok Tibet ve Alaska' da görülmektedir.⁷⁵ Kadın sayısının erkek sayısından az olması, çok erkekle evliliğin sebebi olarak gösterilmektedir. Ekonomik faktörler de, bir başka önemli sebep olarak ortaya çıkmaktadır.⁷⁶

Oturulan yere göre evlilik, Matrilokal Evlilik, Patrilokal Evlilik ve Neolokal Evlilik olmak üzere üç' e ayrılmaktadır.

⁷³ www.egitek.meb.gov.tr

⁷⁴ www.folklor.org.tr/icerik/haber_detay.asp

⁷⁵ www.egitek.meb.gov.tr

⁷⁶ www.folklor.org.tr/icerik/haber_detay.asp

Matrilokal evlilik, evlenen erkeğin, kadının ailesiyle birlikte oturmasıdır.

Patrilokal evlilik, evlenen kadının, erkeğin ailesiyle birlikte oturmasıdır. Bu evlilik türü, baba otoritesinin etkin olduğu geniş ailelerde görülmektedir.

Neolokal evlilik ise, eşlerin, anne ve babalarından ayrı bir evde oturmasıdır. Bunun sonucunda çekirdek aile dediğimiz aile türü ortaya çıkmaktadır.⁷⁷

Tüm bu bilgilerin ışığında, ilkçağlardan bu yana, toplumlarda pek çok farklı evlilik türünün olduğu görülmüştür. Toplamların kültürel özellikleri, evlilik türlerinin belirlenmesinde büyük bir rol oynamıştır.

Tezin bundan sonraki bölümünde, geleneksel Çin ailesinde uygulanan farklı evlilik türlerine ve evlilik geleneklerine yer verilecektir.

⁷⁷ www.supermp3.org/archive/index.php

3.3. GELENEKSEL ÇİN AİLESİNDE EVLİLİK

Çin' de evlilik geleneğinin ve seremonilerinin uzun bir tarihi vardır. Savaşan Beylikler Dönemi' nden (M.Ö. 402 – 221) itibaren geleneksel hale gelen evlilikler, genel olarak aynı kurallara sahip olmalarına rağmen, farklı bölgelerde farklı biçimlerde uygulanabilmektedir.⁷⁸

Çin' i ziyaret eden turistlerin ve ziyaretçilerin, Çin' in kırsal bölgelerinde halen uygulanmakta olan, bu geleneksel evliliklere tanıklık etmeleri mümkündür.⁷⁹

Çin' de evlilik, kadın ve erkeğin özgür iradesine göre değil, ailelerin verdiği karara göre gerçekleştirilir ve planlı bir biçimde uygulanırdı. Evlilik bir anlamda, iki aile arasında kurulan bir siyasi birleşme ve anlaşma idi. Bu nedenle, kadın ve erkek, ailelerinin seçtikleri kişiyle evlenmek zorundaydı. Aşk evlilikleri, özellikle Güney Çin' de yaşayan azınlık halklar arasında, şiddetle karşı çıkılan bir durumdu.⁸⁰ Öyle ki, aşık olmak, bir aile rezaleti olarak kabul edilir ve toplum tarafından ayıplanırdı.⁸¹

⁷⁸ www.dmoz.org/Regional/Asia/China/Society_and_Culture

⁷⁹ www.travelchinaguide.com/intro/social

⁸⁰ Eberhard, Wolfram, "Çin Simgeleri Sözlüğü", Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2000, Sayfa 112

⁸¹ Chang, Jung, "Yaban Kuğuları", İnkilap Kitabevi, İstanbul, 2005, Sayfa 15

Evlilik, bir anlaşma olarak nitelendirildiğinden, ilk adım, tıpkı iş anlaşmalarında olduğu gibi, aileler tarafından değil, çöpçatan adı verilen üçüncü şahıslar tarafından atılırdı.⁸²

Bu uygulamaya benzer bir uygulama, Türk geleneklerinde de karşımıza çıkmaktadır. Geleneksel Çin toplumunda, çöpçatanların yaptığı işi, geleneksel Türk toplumlarında 'aracı' ve 'dünürücü' adı verilen kişiler üstlenmekteydi. Saygın ve tecrübeli kimseler arasından seçilen bu aracılar, iki taraf arasında bir köprü vazifesi görmekteydi.⁸³

Geleneksel Çin toplumunda, evliliklerin gerçekleştirilebilmesinde rol oynayan bir diğer önemli etmen de, ailelerin maddi güçleriydi. Her iki ailenin varlıklı olması durumunda, aileler, sahip oldukları maddi gücü açıkça göstermek zorundaydılar.

Varlıklı aileye mensup kızlar, ev halkına parasal anlamda yardımcı olabilecekleri düşünüldüğünden, genellikle, varlıklı ailelere gelin giderlerdi. Kendilerinden beklenen en önemli şey, ileride bu ailenin zenginliğini miras alacak bir erkek çocuk doğurmaktı.

⁸² Eberhard, Wolfram, "Çin Simgeleri Sözlüğü", Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2000, Sayfa 112

⁸³ www.turkcebilgi.com

Yoksul ailelere mensup kızlar ise, genellikle, yoksul ailelere gelin giderlerdi. Onlardan beklenen en önemli şey ise, gelin gittikleri aileye tarlada çalışarak yardımcı olmak ve erkek çocuklar doğurmaktı.⁸⁴

Geleneksel Çin evliliklerinde, erkeğin ailesi, gelin olarak seçtikleri kızın ailesine, başlık parası öderdi. Gelinin ailesi de, kızları için ödenen başlık parasına eşdeğer miktarda, büyük bir çeyiz gönderirdi. Böylelikle, her iki aile de masraflarını eşitlemiş olurdu. Bazı toplumlarda, çeyiz, kadının, kocasının ailesi içindeki kişisel mülkiyetinin kontrol altında tutulmasını sağlardı. Yoksul aileler arasında çeyiz, başlık parasıyla kıyaslandığında, daha az miktarda olurdu.

Başlık parası uygulamasına karşılık, çeyiz uygulaması, pek çok alim tarafından, kadının ekonomik rolüyle ve statüsüyle ilişkilendirilmiştir. Bu durumun, kadının kişisel haklarına ve sosyal statüsüne farklı etkilerde bulunuyor olması, karmaşık ve problem teşkil edicidir. Kültürler arası farklılıklar göz önüne alındığında, bu, tarım bölgelerinde aktif rol alan kadını baskın karakter olmaya itiyor ve kadının ekonomik bir değere sahip olduğunun düşünülmesine olanak sağlıyordu. Başka bir deyişle, ekonomik açıdan kısıtlanmış kadını, çeyiz aracılığıyla baskın bir karakter olmaya yöneltiyordu.⁸⁵

⁸⁴ www.dmoz.org/Regional/Asia/China/Society_and_Culture

⁸⁵ Johnson, Kay Ann, "Women, The Family and Peasant Revolution In China", The University of Chicago Press, Chicago, 1983, Sayfa 10 - 12

Ancak, eyiz uygulaması, toplum tarafından farklı algılanıyordu. Çeyiz göndermek, kızlarını gelin olarak kabul etmiş aileye bir çeşit minnet borcu ödemekle eşdeğer kabul ediliyordu. Bu da, kadının toplumda, düşük bir ekonomik değere ve statüye sahip olduğunu kanıtlıyordu. Bir diğer açıdan baktığımızda, başlık parası, kadını daha çok mağdur ediyor, kocasının ailesi içindeki haklarını ve statüsünü, çeyiz uygulamasından daha çok zarara uğratıyordu. Bu erkek egemen aileler, başlık parası verdiklerinde, kadının tüm haklarını satın aldıklarını ve kadına baskı yapma hakkına sahip olduklarını düşünüyorlardı. Kadın, onlara göre, satın alınan bir mal, bir mülkiyet ve hatta bir yatırımdı. Ve bu yatırımlarını, en çok kar edecekleri biçimde kullanıyorlardı.⁸⁶

Bir diğer açıdan bakıldığında, kızın ailesine ödenen başlık parası, kızı büyüten ve yetiştiren aileye, emeklerinin karşılığının ödenmesi anlamını taşıyordu. Ödenen bu bedel, ailenin hissettiği kayıp için bir nevi tazminattı. Anneye sunulan hediyeler ise, kızına vermiş olduğu sütün ve emeğinin bedeliydi. Ayrıca, kızın bekaretini korumuş olmasının karşılığıydı.⁸⁷

⁸⁶ Johnson, Kay Ann, "Women, The Family and Peasant Revolution In China", The University of Chicago Press, Chicago, 1983, Sayfa 12

⁸⁷ www.folklor.org.tr

3.4. ÇİN' DE UYGULANAN FARKLI EVLİLİK TÜRLERİ

Geleneksel Çin toplumunda uygulanan, çok farklı evlilik türleri bulunmaktaydı. Bölgeden bölgeye farklılıklar gösteren bu evlilik türlerinin arasında en yaygını 'Büyük Evlilik' idi.⁸⁸ Bu evlilik türüne göre, kadın, evlendiğinde kocasının ailesiyle yaşamaya başlıyordu. Belirli kurallar dahilinde gerçekleştirilen bu evlilik türü, baştan sona bir seremoni niteliğindedir. Aileler arasında büyük harcamalar yapılmasına sebep oluyordu. Bu harcamaların başında, kadını satın alınan bir eşya yerine koyan, başlık parası ve çeyiz geliyordu.

Bu evlilik türünden farklı olarak, Çin toplumunda uygulanan bir diğer evlilik türü de, 'İçgüveysi Evlilik' idi.⁸⁹

İçgüveysi evlilik, evlenen erkeğin, karısının ailesiyle birlikte aynı evde yaşaması esasına dayanan bir evlilik türü idi. Daha çok, bir erkek çocuğa sahip olmayan aileler arasında uygulanmaktaydı. Buna göre, kız çocukları, aile zincirinin birer halkası olarak değer kazanırlar, kendi ailelerine ve doğup büyüdüğü topraklara ömür boyu bağlı kalırlardı. Bu evlilik türüne göre, öncelikle, aile, kendilerine hizmet etmeye gönüllü bir üvey erkek çocuk edinir ve onun da mirastan pay almasına olanak sağlardı. Bazı istisnai durumlarda, aileye katılan bu kişi, o ailenin bir parçası olmayı kabul eder ve soyadını

⁸⁸ Kaynaklarda, 'Major Marriage' olarak geçen bu evlilik türü, bu çalışmada, 'Büyük Evlilik' adıyla tanımlanmıştır.

⁸⁹ Kaynaklarda, 'Minor Marriage' olarak geçen bu evlilik türü, bu çalışmada, 'İçgüveysi Evlilik' adıyla tanımlanmıştır.

değiştirirdi. Böylelikle, diğer aile bireylerinin sahip olduğu tüm hak ve yükümlülüklerle sahip olurdu. Ancak, içgüveysi evliliği kabul eden erkekler, toplumda daima ikinci sınıf olarak görülür ve etik anlamda ayıplanırlardı. İçgüveysi evliliği, çoğunlukla, yeterli parasal kaynaklara ya da aileye sahip olmayan erkekler kabul ederlerdi.

Bir diğer farklı evlilik uygulamasına göre, evlendirilecek olan kız çocuğu, çok küçük yaşlarda, gelecekte kocası olacak kişinin ailesine gönderilirdi. Bu küçük kız çocuğu, evlatlık verildiği aile tarafından büyütülür; belli bir olgunluğa ulaştığında, üvey erkek kardeşinin karısı olurdu. Üvey kızlarını büyütme için, aile, pek çok harcama yapardı. Ancak, onu, erken yaşlarda çalıştırmaya başlayarak, yaptığı tüm bu masrafların karşılığını alabileceğini düşünürdü. Ayrıca, böyle bir evlilik uygulamasında, büyük evlilik törenlerine ve başlık parasına da gerek kalmazdı.

Ancak, bu evlilik uygulamasına maruz kalan kız çocukları, kendilerini aşağılanmış hisseder, aynı zamanda da uygunsuz bir evlilik yaptıklarını düşünürlerdi. Her ne kadar, bu küçük evlatlık gelinler, hiç tanımadıkları bir aileye başlık parasıyla evlendirilip gönderilen gelinlerin yaşadığı dışlanmışlık duygusunu yaşamıyor olsalar da, bir süre sonra pek çok duygusal travma geçirirlerdi. Çünkü, bir kız çocuğunun, ailesinden görmeye ihtiyaç duyduğu sevgi ve ilgi, onlardan daima esirgenirdi.

Bu uygulama, daha çok, evlilik masraflarına gücü yetmeyecek olan yoksul aileler arasında yaygındı ve zamanla gözle görülür biçimde artış gösterdi.⁹⁰

⁹⁰ Johnson, Kay Ann, "Women, The Family and Peasant Revolution İn China", The University of Chicago Press, Chicago, 1983, Sayfa 12 - 14

3.5. ÇİN' DE EVLİLİK GELENEĞİ

Çin geleneklerine göre, bir evliliğin gerçekleşebilmesi için yerine getirilmesi gereken bazı temel kurallar vardı. “Üç Belge” ve “Altı Geleneksel Kural” adı altında toplanan bu kurallar bütününe uymak zorunluydu.⁹¹

3.5.1. ÜÇ BELGE

Eski Çin' de, tüm iletişim, toplum üzerinde önemli bir role sahip olan bu resmi belgeler yoluyla gerçekleştirilirdi.⁹²

3.5.1.1. Nişan Belgesi: Nişan belgesi, bir evliliğin gerçekleşmesi yolunda resmi karar niteliği taşıyan ve evlilik için zorunlu olan bir belgeydi.⁹³ Erkek tarafının yolladığı bu belge, gelinin ailesine hediyelerle birlikte gönderilirdi.⁹⁴

3.5.1.2. Haber Belgesi: Haber belgesi, gelinin ailesine resmi hediyelerin eşliğinde gönderilirdi. Bu belgenin içinde, evlilik için hazırlanan hediyelerin miktarını ve çeşitlerini içeren bir liste bulunurdu.⁹⁵

⁹¹ www.travelchinaguide.com/intro/social

⁹² www.dmoz.org/Regional/Asia/China/Society_and_Culture

⁹³ www.travelchinaguide.com/intro/social

⁹⁴ www.dmoz.org/Regional/Asia/China/Society_and_Culture

⁹⁵ www.travelchinaguide.com/intro/social

3.5.1.3. Evlilik Belgesi: Gelinin ailesine nikah günü sunulan evlilik belgesi, gelinin, damadın ailesine resmen kabul edildiğinin bir göstergesiydi.⁹⁶

3.5.2. ALTI GELENEKSEL KURAL

Bir evliliğin gerçekleşebilmesi için izlenen aşamaları içeren “Altı Geleneksel Kural”, bir evliliğe giden yolda, en az “Üç Belge” kadar önem taşırdı. Bu kurallar dizisi, baştan sona bir seremoni şeklinde uygulanırdı. Geleneksel Çin toplumunun yaşam biçimini ve geleneklerini gözler önüne seren bu kurallar, batıl inançların da, Çin toplumunda ne denli önemli bir rol oynadığının göstergesiydi.

Geleneksel Çin toplumunda bir evlilik şu şekilde gerçekleştirilirdi:

3.5.2.1. Öneri:

Bekar oğlu olan aileler, beğendikleri bir kızı gelinleri olarak almak istediklerinde, bir çöpçatan tayin ederlerdi. Çöpçatanın görevi, erkeğin, dolayısıyla da erkek tarafının tanışma isteğini kızın ailesine bildirmek ve müstakbel gelinin ailesini bu evliliğe ikna etmektir. Eğer görüşme başarılı geçerse bir sonraki aşamaya geçilirdi.

⁹⁶ www.dmoz.org/Regional/Asia/China/Society_and_Culture

3.5.2.2. Astrolojik Uyum:

Bu, bir evliliğin kararlaştırılması yolunda atılan ikinci aşama idi. Müstakbel gelinin ailesi bu evliliği onaylarsa, çöpçatan, gelin ve damadın uyumluluğunu kesinleştirmek için, aileye, kızın doğum yılını ve doğum gününü sorardı.⁹⁷ Gelinin ailesi, çöpçatana, kızlarının doğum gününün ve saatinin yazılı olduğu bir belge verirdi. Damadın ailesi, bu belgeyi üç gün süreyle muhafaza ederdi. Bu üç günlük süre zarfında, aile büyüklerinin kavga etmesi veya bir eşyanın kaybı gibi olumsuz işaretler olmazsa, aile, müstakbel gelinlerinin, oğullarıyla astrolojik açıdan uyumlu olup olmadığını öğrenmek için, bu belgeyle birlikte bir falcıya giderlerdi. Müstakbel gelin, oğullarına uygunsa, çöpçatanla birlikte, oğullarının doğum günü ve saatinin yazılı olduğu belgeyi gelinin ailesine gönderirlerdi. Aynı işlemi gelinin ailesi de uygulardı.⁹⁸ Çiftin yıldız haritalarının birbirleriyle uyumlu olduğu kesinleşir kesinleşmez, evlilik için bir sonraki aşamaya geçilirdi. Ancak, aksi durumda, pek çok astrolojik uyumsuzluğun olduğu öğrenilirse, bu evliliğin her iki aileye de felaket getireceğine inanılır ve niyet edilen bu evlilik derhal iptal edilirdi.

3.5.2.3. Nişan Hediyealarının Sunumu:

Damadın ve gelinin doğum günleri birbirleriyle uyumluysa, aileler buluşup tanışmaya karar verirdi. Yapılan görüşmede, iki taraf da, diğer tarafın görünüşü, eğitimi, karakteri ve sosyal pozisyonunu incelerdi. Aileler,

⁹⁷ www.dmoz.org/Regional/Asia/China/Society_and_Culture

⁹⁸ www.nazarboncugu.blogspot.com/2005/08/gelenekler-dnya-in.html

birbirlerine uygun birer aile olduklarına karar verirlerse, söz kesimi gerçekleştirilirdi. Ciddi bir pazarlık sonucunda nişan hediyeleri belirlenir; damadın ailesi, gelinin ailesine, içinde nişan belgesinin de bulunduğu nişan hediyeleri gönderirdi.

3.5.2.4. Evlilik Hediyelerinin Sunumu:

Nişan belgesinin ve nişan hediyelerinin kabul edilmesinin ardından, damadın ailesi, gelinin ailesine resmi olarak düğün hediyeleri gönderirdi. Düğün hediyeleri, yerel geleneklerin ve bir anlamda, ailenin zenginlik derecesinin bir göstergesi niteliğindedir. Sunulan hediyeler genellikle çay, şarap, lotus tohumu, hindistancevizi, portakal, nar ve zambak idi. Bu hediyelerin yanı sıra, bir miktar para da düğün hediyesi olarak verilirdi.

3.5.2.5. Düğün Tarihinin Kararlaştırılması:

Düğün töreninin gerçekleşeceği en uğurlu günü kararlaştırmak için, yeniden bir falcıya ya da bir fal kitabına (astroloji kitabına) başvurulurdu. Gelinin ve damadın doğum günlerinin yanı sıra, ailelerin de doğum günlerine bakılır, uygun düğün tarihi bu yolla belirlenirdi.⁹⁹

⁹⁹ www.travelchinaguide.com/intro/social

3.5.2.6. Düğün Hazırlıkları:

Geleneksel Çin evliliklerinde düğünler, baştan sona seremoni niteliği taşırdı. Öyle ki bu seremoniler bir ritüel şeklinde gerçekleştirilirdi. Düğün tarihinin kararlaştırılmasının ardından, sıra gelin yatağının yapılmasına gelirdi.

3.5.2.6.1. Gelin Yatağının Hazırlanması:

Düğün günü için uğurlu bir tarih belirlendikten sonra, sıra gelin yatağının yapılmasına ve yerleştirilmesine gelirdi. Bunun için erkek çocuklara sahip, sağlıklı ve kocası halen hayatta olan bir kadın görevlendirilirdi. Bu nitelikler kadının iyi şansa sahip olduğunun bir göstergesiydi ve kadının sahip olduğu bu iyi şansın, yeni geline de uğur getireceğine inanılırdı. Bu nedenle kadına 'iyi şanslı kadın' adı verilirdi. İyi şanslı kadın, gelin yatağını kendi elleriyle hazırlar ve yatağın üzerini meyveler ve yiyeceklerle donatırdı. Yatağa düğün gününe kadar kimsenin dokunmasına izin verilmezdi.¹⁰⁰

¹⁰⁰ www.dmoz.org/Regional/Asia/China/Society_and_Culture

3.5.2.6.2. Çeyiz:

Gelinin çeyizi, damadın evine, düğünden bir gün önce ya da düğün günü, gelin alayıyla birlikte gönderilirdi. Geleneksel bir çeyiz, mücevherlerden, işlemeli yatak takımlarından, mutfak eşyalarından ve mobilyalardan oluşurdu.¹⁰¹

3.5.2.6.3. Saç Yapımı ve Başlık Giyme Töreni:

Geleneksel Kıyafetleriyle Gelin ve Damat

Gelinin saç yapımı ve damadın başlık giymesi, düğün hazırlıkları içinde çok önemli bir yer tutardı. Bu törenler, çiftin yetişkinliğe adım attıklarının bir göstergesiydi. Batı geleneklerinden farklı olarak, geleneksel Çin düğünlerinde kırmızı renkli kıyafetler kullanılırdı. Belirlenen düğün günü gelip çıktığında, gelinin ve damadın evi kırmızı eşyalarla donatılırdı. Çinlilerin, bu gibi özel günlerde, kırmızı rengi kullanıyor olmalarının sebebi, bu rengin, neşeli bir ortam yarattığına ve uğur getirdiğine inanmalarıydı.

¹⁰¹ www.travelchinaguide.com/intro/social

Gelin ve Damat

3.5.2.6.3.1. Gelinin Saç Yapımı ve Düğün Hazırlığı:

Düğün sabahı, gelin, meyve özleri karıştırılmış suyla yıkanır. Bu suyun gelini kötü etkilerden koruyacağına inanılır. Ayrıca, cildini yumuşatıp güzelleştirdiği düşünülürdü. Banyonun ardından, geline yeni iç çamaşırları giydirilir ve sıra saçlarının yapılmasına gelirdi. İyi şanslı kadın, gelinin saçlarını söylediği uğurlu sözler eşliğinde tarar ve evli kadınlara özgü biçimde toplardı. Uzun kırmızı bir gelinlik ve kırmızı ayakkabılar giyen gelinin saçına, son olarak, boncuklarla ve püsküllerle süslenmiş ipekten kırmızı bir duvak takılırdı. Düğün hazırlıkları tamamlanan gelin, anne ve babasının yanında, damadın evinden gelecek olan düğün kafilesini beklemeye başlardı.

3.5.2.6.3.2. Damadın Başlık Giyme Töreni ve Düğün Hazırlığı:

Düğün sabahı, damat, eşini almaya gitmeden önce hazırlık yapardı. Beline ipekten kırmızı bir kuşak bağlar, uzun bir cüppe ve kırmızı ayakkabılar giyerdi. Babası, oğlunun başına selvi yapraklarıyla süslü bir başlık takardı. Bu, damadın, artık yetişkin biri olduğunun ve bir ailenin sorumluluğunu alabileceğinin sembolik bir ifadesiydi. Damat, atalarını, anne babasını ve aile bireylerini eğilerek selamladıktan sonra, neşeli müzikler ve müzisyenler eşliğinde, bir düğün kafilesiyle, gelini evinden almak üzere yola çıkardı.

Düğün Kafilesi

Atılan havai fişekler ve gonk sesleri kafilenin yola çıktığını müjdelerdi. Kafile, gelinin evine ulaştığında, damadı, gelinin arkadaşları karşıladı. Gelinin arkadaşları, damattan, içinde para olan kırmızı paketleri almadıkça, damadın gelini görmesine izin vermezlerdi.

Gelinin ailesi, damatlarına, kırmızı kağıda sarılmış bir çift yemek çubuğu ve bir çift şarap kadehi hediye ederdi. Bu, damatlarının, kızlarında mutluluğu bulacağını sembolik bir ifadesiydi.

Tahtirevan

Bir tahtirevanla evinden alınan geline, kız kardeşleri ve iyi şanslı kadın eşlik ederdi. Kırmızılarla süslenmiş tahtirevanın arkasına, gelini kötü ruhlardan koruyacağına inanılan metalden yapılmış bir ayna asılırdı. Tahtirevanın perdeleri, gelini uğursuz bakışlardan korumak amacıyla sıkı sıkıya kapatılırdı. Gelinin kız kardeşleri, gelinin başından aşağıya pirinç serperdi. Bu, evliliğin bereketli olması için uygulanan bir gelenektir.¹⁰²

¹⁰² www.dmoz.org/Regional/Asia/China/Society_and_Culture

Gelinin Düğün Evine Getirilişi

Düğün alayı, damadın evine ulaştığında, gelinin geldiğini müjdelemek için yeniden havai fişekler atılırdı. Bütün ev halkı gelini karşılamak için beklerdi. Ateşin gelini kötü etkilerden koruduğuna inanıldığından, gelin yakılan bir ateşin üzerinden atlatılırdı. Damat, gelini, ancak tüm bu ritüeller tamamlandığında, duvağını kaldırıp görebilirdi. Ardından, gelinle damat, atalarının ve aile büyüklerinin önünde saygıyla eğilirlerdi. Aile büyükleri ise, gelin ve damada iyi dileklerini sunarlar, kırmızı paketlere sarılmış değerli hediyeler verirlerdi.

Damadın ailesi, belirli bir maddi güce sahipse, gelin ve damadın şerefine, konukları için düğün yemeği düzenlerdi. Düğün yemeği, düğün töreninin en önemli parçasıydı ve “Mutluluk Ziyafeti” olarak adlandırılırdı. Bu nedenle insanlar, düğüne katılmayı “Mutluluk içkisini içmek” diye adlandırılırdı. Yemek sırasında gelin bizzat konuklara içki doldurur, tabaklarına yemek servisi yapar ve düğünlerine şeref verdikleri için gelen konuklara teşekkür ederdi.

Düğün töreni başından sonuna kadar çöpçatanın himayesi ve kontrolü altında bulunurdu. Yemekten sonra, yeni evli çift, gerdek odasına gönderilirdi. Düğün töreninin son etkinliği burada gerçekleştirilirdi. Gelin ve damadın bekar arkadaşları tarafından düzenlenen eğlenceli oyunlarla, düğün töreninin neşesi artırılır; yeni evli çiftin, içinde buldukları stresli ortamdaki sıyrılmaları sağlanırdı. Çünkü, çok eski dönemlerde, çiftler birbirlerini ancak evlendikten sonra görürlerdi. Bu şenlikli ortam, gelin ve damadın arasındaki uzaklığın giderilmesine yardımcı olurdu.¹⁰³

¹⁰³ <http://tr.chinabroadcast.cn/chinaabc/chapter18/chapter180204.htm>

Gelin ve damat

Tüm bu etkinlikler bittiğinde, çift birlikte içki içer ve birbirlerinin şerefine kadeh kaldırırlardı. Çöpçatanları yeni evli çifte, tatlı ve meyve ikramında bulunduktan sonra, bol çocuklu, uzun bir ömür diler ve onları baş başa bırakırdı.¹⁰⁴

¹⁰⁴ www.dmoz.org/Regional/Asia/China/Society_and_Culture

3.5.2.7. Düğün Sonrası Törenler:

Düğünün hemen ertesi günü, gelin, atalara saygısını göstermek amacıyla, erkenden kalkardı. Ardından, damadın tüm akrabaları ve tanıdıklarıyla tanıştırılırdı. Her aile büyüğünün önünde diz çöker ve her birinden küçük birer hediye alırdı.

Çin geleneklerine göre, gelin, düğünden 3 gün sonra, baba evini ziyarete giderdi. Bazı bölgelerde, bu ziyarete gelinin eşi de katılırdı. Ancak, bu ziyaret bir anlamda, gelinin, ailesiyle geçireceği son günler olarak kabul edildiğinden, damat, genellikle onları baş başa bırakmayı tercih ederdi. Ailesine, beraberinde pek çok hediye getiren gelin, iki gece baba evinde kalırdı. Bundan sonraki gelişlerinde ise, doğup büyüdüğü bu evde artık bir misafir sayılırdı.¹⁰⁵

¹⁰⁵ www.nazarboncugu.blogspot.com/2005/08/gelenekler-dnya-in.html

3.6. ÇİN TARİHİNE DAMGASINI VURMUŞ KADINLAR

Çin tarihinde, yaşadıkları erkek egemen toplumun baskılarına aldırmadan, gerek cesaretleri, gerekse elde ettikleri olağanüstü başarılarıyla, toplum sahnesinde önemli bir yer edinmiş ve isimleri bugün bile saygıyla anılan pek çok kadın yazar, tarihçi, strateji uzmanı, politikacı ve bilim kadını bulunmaktadır.

Yüzyıllar önce varolmuş bu kadınlar, hayat hikayeleri ve tarihe attıkları özgün imzalarla, günümüz kadınlarının örnek alabilecekleri değerli kişilikler olarak halen var olmaktadır.

Çin' e damgasını vurmuş bu kadınların, kısa hayat hikayelerine göz atarken, kadının ne kadar güçlü ve özel bir varlık olduğunu bir kez daha göreceğiz.

3.6.1. ÇİN' İN İLK KADIN KOMUTANI - FU HAO

Fu Hao

Fu Hao, yaklaşık 3.200 yıl önce Shang Hanedanlık döneminde yaşamış olan bir savaşçıdır. Çin' in ilk kadın generali olma özelliğine sahip olan bu güçlü kadın, Shang Hükümdarı Wu Ding' in karısıdır. Hükümdar Wu Ding, Shang Hanedanlığı' nı onun döneminde zirveye taşımıştır. Tarihçilere göre, Fu Hao, bulunduğu konumun avantajlarını en iyi şekilde kullanmış yetenekli bir kadındır. Onunla ilgili bilgilere, eski kehanet kemiklerinde yer alan kayıtlardan ulaşılmıştır.

Hükümdar Wu Ding, hanedanlığının gücünü, sadık işbirlikçilerinin topraklarını işleyerek artırmıştır. Bu sayede pek çok yerel halk, hükümdara bağlılık yemini etmişlerdir. Fu Hao, hükümdar Wu Ding' in, bu yerel halklardan seçtiği ve evlendiği kadınlardan biridir. Ancak, tarih sayfalarına, büyük bir hükümdarın karısı olarak değil, kendine has bir tarzı olan muhteşem bir strateji uzmanı ve başarılı bir yönetici olarak geçmiştir.

1976 yılında, Çin' in An Yang şehrinde yapılan kazılar sonucunda, Fu Hao' nun mezarına ulaşılmış ve onunla ilgili çok önemli bilgiler edinilmiştir. Yapılan kazılarda, kurban verme törenlerinde kullanılmış pek çok bronz kap ortaya çıkartılmıştır. Tüm bu kapların üzerinde Fu Hao' nun ismine rastlanmış ve bu sayede, Fu Hao' nun dönemin önemli isimlerinden biri olduğu anlaşılmıştır. Kayıtlardan anlaşıldığı üzere, Fu Hao, gerek kurban etme ve kehanet törenlerinin, gerekse yapılan savaşların en yetkili ismiydi. İlkel silahların kullanıldığı savaşlarda, ordunun gücünü artırmak için kendi halkından askerler getirtmiş ve oluşturduğu bu büyük orduya liderlik yapmıştır.

Hükümdar, Fu Hao' nun elde ettiği başarıları ve hanedanlığa yaptığı katkıları ödüllendirmek amacıyla, ona topraklar bağışlamış ve emrine köleler vermiştir. Bu kölelerin on altı tanesi, Fu Hao öldüğünde, onunla birlikte gömülmüştür. Fu Hao' nun kendine ait bir mezarla onurlandırılmış olması son derece dikkat çekici ve önemlidir.

Shang Hanedanlığı, Fu Hao' nun ölümünden sonra düşüşe geçmiş ve eski gücünü bir daha kazanamamıştır.

Shang Hanedanlığı' ndan sonra kurulan Zhou Hanedanlık Dönemi' nde, kadınların sosyal statüsünde gözle görülür bir biçimde düşüş görüldü. Shang Hanedanlık Dönemi' nin tersine, kadınlara, politik ve askeri olaylarda söz hakkını yitirdiler ve mülkiyet hakkından yoksun bırakıldılar.¹⁰⁶

¹⁰⁶ Dong, Nai Qiang, "Departed But Not Forgotten", Guo Ji Shu Dian, Beijing, China, 1984, Sayfa 5

3.6.2. ÇİN' İN İLK KADIN DİPLOMATI - FENG LİAO

Feng Liao

Feng Liao, M.Ö. 140 yılında, Batı Han Hanedanlığı döneminde yaşamış, Çin' in ilk kadın diplomatıdır.

Henüz bir tarih öğrencisiyken, Doğu bölgelerinde yaşayan halkların geleneklerini ve yaşam tarzlarını öğrenen Feng Liao, yaşadığı dönemde hüküm süren Han Hanedanlık sarayının politikası hakkında araştırmalar yapmış ve kısa zamanda politika konusunda yetkin hale gelmiştir.

Dönemin hükümdarı Wu Di, sahip olduğu toprakları istilalardan korumak ve hanedanlığın sınırlarını genişletmek için, Batı bölgelerinde yaşayan azınlık

halkların ve kabilelerin desteğini almak istemiş, bu amaçla, bölgelere elçiler göndermiştir. M.Ö. 138 yılında, Çin' in Batı bölgelerinde yaşayan azınlık bir halk olan Hunlarla dostluk ilişkilerini geliştiren Han Wu Di, bundan tam 20 yıl sonra, Hunların yandaşı olan Wu Sun kabilesinin de desteğini kazanmıştır. Wu Sun' lar, Batı bölgelerinde yaşayan 36 kabilenin en güçlü olanıdır. Bir teşekkür niteliğinde, Han sarayına bin at gönderen Wu Sun lideri, bu dostluğu ve birliği nesilden nesile aktarmak amacıyla, Han Prensesi Xie You ile evlenmek istediğini bildirmiştir. Prenses Xie You, bu teklifi diplomatik bir görev olarak nitelemiş; Hunların akınlarını durdurmak ve ülkesindeki birliği sağlamak için, Wu Sun liderinin evlilik teklifini kabul etmiştir.

Feng Liao, evlenmek üzere yola çıkan prensese, diplomatik amaçla eşlik etmek üzere görevlendirilmiştir. Bir iyi niyet elçisi olarak, kabilelerle görüşmeler yapmış ve halklar arasında dostluğu ilerletmiştir. Hem politik, hem de diplomatik olarak, büyük başarılarla imza atmıştır. Yaklaşık 50 yıl boyunca bu görevde kalan Feng Liao, Hanlar ile Doğu bölgelerinde yaşayan azınlık milletler arasındaki dostluğu ve birliği ilerletmek adına pek çok başarılı iş yapmıştır.

Övgüye değer başarısı, politik görüşü, davranış biçimi ve cömertliği, Feng Liao' ya, saygın bir isim kazandırmış ve 'Madam Feng' adıyla, Çin' in tarih sayfalarında hak ettiği yeri almıştır.¹⁰⁷

¹⁰⁷ Xing, Tian Shou, "Departed But Not Forgotten", Guo Ji Shu Dian, Beijing, China, 1984, Sayfa 13

3.6.3. ÇİN' İN İLK KADIN TARİHÇİSİ - BAN ZHAO

Ban Zhao

Ban Zhao, Doğu Han Hanedanlığı zamanında yaşamış, Çin' in bilinen ilk kadın tarihçisidir. Ban Ji ve Ban Hui Ban olarak da bilinen Ban Zhao, M.S. 49 yılında, An Ling eyaletine bağlı Fu Feng şehrinde doğmuştur. On dört yaşındayken, bir şehrili olan Cao Shou ile evlenmiş, ancak, Cao Shou' un birkaç yıl sonra ölmesiyle, 3 çocuğuyla beraber yalnız kalmıştır.

Ban Zhao, klasik eserlere ve tarihe özel ilgi duyan babası ve erkek kardeşinden pek çok şey öğrenmiş ve klasik eserlerin birçoğunu okuma fırsatı bulmuştur.

Batı Han Hanedanlığı döneminde, Çin' in ilk hanedanlıklarına ait değerli bilgiler içeren, 'Han Shu' adlı yıllığın tamamlanmasını sağlayan önemli bir tarihçi olmuştur. Çin' in ilk yıllığı olma özelliğini taşıyan Han Shu, 30 – 40 yıllık uzun bir süreçte, dört kişi tarafından yazılmış ancak bitirilememiştir. Ban Zhao tarafından yeniden kontrol edilen bu değerli eser, onun üstün çabalarıyla tamamlanabilmiştir. Ayrıca, ağır bir dille yazılmış olmasından ötürü, insanların anlamakta güçlük çektiği bu eser üzerine, pek çok konferans vermiştir. Tarih konusunda yetkin bir isim olmasının yanında, iyi bir öğretmen olduğu da bilinmektedir. Bu özelliklerinden ötürü, Han Hükümdarının karısına ve odalıklarına özel ders vermek için görevlendirilmiştir.

Yönetici sınıfa dahil bir ailede doğan Ban Zhao, feodal sisteme sıkı sıkıya bağlı biri olarak, bu düşünce yapısından asla ödün vermemiştir. Sonraki yıllarda, kızını eğitmek amacıyla, yedi bölümden oluşan, 'Kadınlara Nasihatlar' adında bir rehber kitap yazmıştır. Bu rehber kitapta, feodal düzen içerisinde, kadınların nasıl davranmaları gerektiğine dair önemli bilgiler ve nasihatlar vermiştir.

Ban Zhao, yaşadığı dönemdeki kısıtlamalara ve ailesindeki feodal görüşlerin baskınlığına rağmen, çalışma azmi ve etkileyici akademik başarıları sayesinde, Çin tarihinin saygın kadınları arasında hak ettiği yeri bulmuştur.¹⁰⁸

¹⁰⁸ Liu, Nai He, "Departed But Not Forgotten", Guo Ji Shu Dian, Beijing, China, 1984, Sayfa 21

3.6.4. ÇİN'İN İLK KADIN GÖKBİLİMCİSİ - WANG ZHEN Yİ

Wang Zhen Yi

Wang Zhen Yi, Qing Hanedanlığı döneminde yaşamış ilk kadın matematikçi ve astronomdur. Bilimsel konulara ilgisinin yanında, şiir, resim, okçuluk ve binicilik dallarında da önemli başarılarla imza atmıştır. Bu başarılı kadın, 29 yıllık yaşamını, kendini geliştirmeye adanmış Çin toplumunun şanslı azınlığından biridir. Çin'in feodal düzeninde, çok az kadının eğitim alabildiği göz önünde bulundurulursa, Wang Zhen Yi'yi şanslı azınlığa dahil etmiş olmak yanlış olmayacaktır.

Wang Zhen Yi' nin çok yönlü bir kişiliğe sahip olmasında şüphesiz ki, ailesinin büyük katkıları olmuştur. Seçkin bir doktor olan babası sayesinde pek çok şey öğrenmiştir. Çocukluğunu babasının zengin kütüphanesinde, çok çeşitli kitaplar okuyarak geçirmiştir.

“Bilgi sonsuzdur. Hayat da çok kısa. Niçin vaktimizin her bir saniyesini boş yere harcayalım ki?”

Wang Zhen Yi' nin bu sözleri, onun yaşam felsefesini açıkça ortaya koymuştur. Bu nedendir ki, yaşamının büyük bir kısmını, okumaya, öğrenmeye ve kendini yetenekleri doğrultusunda geliştirmeye adanmıştır. Yaşıtları gibi erken yaşta evlenmek yerine, matematik, geometri, astronomi ve meteoroloji gibi alanlarda kayda değer pek çok çalışma yapmıştır. Gözlem yeteneği ve kayıt tutma alışkanlığı sayesinde, ay tutulmasını, mevsimlerin oluşumunu, yıldızların ve bulutların hareketlerini çözümlemiş, doğru hava tahminleri yapar olmuştur.

Wang Zhen Yi' nin yeteneği, öğrenmeye olan tutkusu ve merakı, bir süre sonra, içinde yaşadığı feodal toplum tarafından rahatsız edici bulunmaya başlamıştır. Kadınların evde oturması gerektiğini, başlıca görevinin de yemek yapıp, dikiş dikmek olduğunu dikte eden bu sistem, bu başarılı kadının gayretlerini küçümsemiş ve onu sindirmeye çalışmıştır. Ancak, Wang Zhen Yi, tüm bu eleştirilere ve engellemelere, yazdığı bir çok olağanüstü bilimsel inceleme ve kitapla karşılık vermiştir. Sınırlı kaynaklara

ve öğretmen yoksunluğuna rağmen, astronomi, matematik ve meteoroloji alanlarında iyi tanımlanmış görüşler geliştirmiştir. Astronomi üzerine yaptığı yorumları ve bilimsel incelemeleri içeren bazı kitaplar, nesilden nesile aktarılmış; ancak, matematik alanında yazdığı kitapların pek çoğu günümüze kadar ulaşamadan yok olup gitmiştir.

Bilim adına yaptığı tüm bu değerli çalışmalarla, Çin tarihi' nde saygın bir yer edinen Wang Zhen Yi, kadını yeteneksiz ve aciz kılan bu sisteme çok güzel bir cevap olmuştur.¹⁰⁹

¹⁰⁹ Liu, Nai He, "Departed But Not Forgotten", Guo Ji Shu Dian, Beijing, China, 1984, Sayfa 133

SONUÇ

Tarihler boyu ona yüklenen güzellik, dişilik özelliklerinin yanında, doğurganlık gibi kutsal bir görevle şereflendirilmiş yegane varlıktır kadın.

İlk çağ toplumlarında soyun devamlılığı için vazgeçilmez bir unsur olarak görülen ve baş tacı edilen kadın, zaman geçtikçe, erkeklerin egemenliği altına girmiş ve tüm hakları elinden alınmıştır. Konuştuğu dil, dahil olduğu kültür hangisi olursa olsun, pek çok ataerkil toplumda, gölgede kalmaya mahkum edilmiş gizli bir başrol oyuncusu olmuştur.

Kadın, köklü bir tarihe, farklı kültürel özelliklere ve içine kapalı bir yaşam tarzına sahip Çin toplumunda da, diğer ataerkil toplumlarda olduğu gibi, ikinci plana atılmış sessiz bir çoğunluktan ibarettir. Çin kadını, dünyaya geldiği ilk andan itibaren, toplum tarafından görmezden gelinmiş ve daha küçücük bir kız çocuğuyken, acımasız geleneksel uygulamalara tabi tutulmuştur. “Ayak Bağlama Geleneği” adı verilen bu uygulamayla, kadınların ayakları, küçük yaşta, kendi onayları olmaksızın bağlanmış ve böylelikle bir ömür boyu sakat bırakılmışlardır. Sahip oldukları küçük ayakların, ileride kendilerine daha iyi bir hayat sağlayacağına olan inançla, kadınlar, bu korkunç acıya katlanmak zorunda kalmışlardır. Ayakları bağlı olmayan kadınlar, toplum tarafından küçümsenmiş, erkekler tarafından reddedilmişlerdir. Bu çağdışı uygulama, kadınların eve hapsedilmesine, kocalarına bağımlı bir hayat sürmelerine ve yanlarında kimse olmaksızın dışarı çıkamaz hale gelmelerine sebep

olmuştur. Toplumda düşük bir statüye sahip olan kadınlar, böylelikle, fiziksel olarak da yetersiz hale getirilmişlerdir. Erkekler tarafından yalnızca cinsel bir meta olarak kabul görmüş ve her daim aşağılanmışlardır.

Geleneksel Çin toplumunda, kadının temel görevi, ev işleriyle ilgilenmek ve çocuk yetiştirmek olduğundan, eğitimin onlar için gereksiz olduğu düşünülmüştür. Bu nedenle, eğitim hakkından yoksun bırakılmışlar, kapatıldıkları dört duvarlar arasında yüzyıllarca var olma mücadelesi vermişlerdir. Bu kadınların büyük bir çoğunluğu, yılların onlara yüklediği sorumlulukların altında ezilmiş ve kendi hikayelerinin adı hiç duyulmayan kahramanları olarak yitip gitmişlerdir.

Toplumların geneline baktığımızda, geleneksel kültürlerin pek çoğunda kadının alt sınıf olarak kabul edildiği görülmektedir. Tarih, aşağılanan, hor görülen, cinsel, fiziksel ve ruhsal istismara uğrayan pek çok yaralı kadınla doludur. Bu kadınlar, yüreklerinde açılan yaraları sarmaya çalışırken, bir bütünün en önemli parçası olduklarından habersizdirler çoğu zaman.

Toplumların ilerlemesi ve yaşamın devam edebilmesi için, erkeğin kadına, kadının da erkeğe ihtiyacı olduğu gerçeği, pek çok ataerkil toplumda olduğu gibi, geleneksel Çin toplumunda da göz ardı edilmektedir.

Çağdaş Türk toplumuna baktığımızda, kadının, erkekle eşit seviyede yer aldığı, toplumda söz hakkına sahip olduğu ve hak ettiği değere eriştiği

görülmektedir. Yüce önder Mustafa Kemal Atatürk' ün çağdaş Türk kadınına dair söylediği sözler, bugün bile diğer toplumlarca örnek alınması gereken niteliktedir. Kadını yok sayan bir ulusun var olamayacağını gözler önüne seren Ulu Önder Atatürk' ün bu sözü, kadının toplum hayatında ne denli önemli bir rol oynadığını yalın ve eksiksiz cümlelerle anlatmaktadır.

“İnsan topluluğu, kadın ve erkek denilen iki cins insandan oluşur. Kabil midir bu kütlenin bir parçasını ilerletelim, ötekini ihmal edelim de kütlenin bütünü ilerleyebilsin? Mümkün müdür ki, bir cismin yarısı toprağa bağlı kaldıkça, öteki yarısı göklere yükselebilsin?”

Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK

KAYNAKÇA

Chang, Jung, “Yaban Kuğuları”, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 2005

Eberhard, Wolfram, “Çin Simgeleri Sözlüğü”, Kabalıcı Yayınevi, İstanbul,
2000

“Departed But Not Forgetting”, Guo Ji Shu Dian, Beijing, China, 1984

Fairbank, John K., “Çağdaş Çin’ in Temelleri”, Doğan Yayınevi, Ankara, 1969

Guisso, Richard W., “Women In China”, Philo Press, United States of
America, 1981

Johnson, Kay Ann, “Women, The Family and Peasant Revolution in China”,
The University of Chicago Press, Chicago, 1983

Kazuko, Ono, “Chinese Women In A Century Of Revolution, 1850 – 1950”,
Standford University Press, Standford, California, 1989

Lundberg, George A., Clarence, C. Schrag, Otto, N. Larsen, “Sosyoloji Cilt
2”, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1970

Malinowski, Bronislaw, "İlkel Toplumlarda Cinsellik ve Baskı", Kabalıcı
Yayınevi, İstanbul, 1989

Millet, Kate, "Cinsel Politika", Payel Yayınları, İstanbul, 1987

Özalp, Enver, "Sosyoloji'ye Giriş", Anadolu Üniversitesi Esvab Yayınları,
Eskişehir, 1987

Reed, Evelyn, "Kadının Evrimi 1/ Anaerkil Klandan Ataerkil Aileye", Payel
Yayınları, İstanbul, 1994

Sevim, Jülide, "Tanrının Sesi Kadın", Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001

Shih, Hu; Lien Sheng, Yang, "Chinese Women Through Chinese Eyes", An
East Gate Book, United States of America, 1992

Yüksel, A. Haluk ve diğerleri, "Genel İletişim", Ankara Pegem A. Yayınları,
2003

www.acc6.its.brooklyn.cuny.edu

www.angelfire.com

www.arkeo.org

www.aksam.com.tr

www.annelergrubu.com

www.bbc.co.uk

www.bornova.ege.edu.tr

www.ccds.charlotte.nc.us

www.chinabroadcast.cn

www.chineseculture.about.com

www.deik.org.tr

www.dmoz.org

www.egitek.meb.gov.tr

www.folklor.org.tr

www.geocities.com

www.hbektas.gazi.edu.tr

www.huksam.hacettepe.edu.tr

www.kadinlar.com

www.kesfetmekicinbak.com

www.kocav.org.tr

www.nazarboncugu.blogspot.com

www.parsimony.net

www.psikoenerji.com

www.sosyalhizmetuzmani.com

www.supermp3.org

www.travelchinaguide.com

www.turan.tc

www.turkcebilgi.com

www.wikipedia.org

ÖZET

İnsanoğlu ilkel çağlardan bugüne kadar pek çok evrim geçirmiştir. İlkçağlarda, toplumda, egemenliğin ve söz hakkının kadınlara ait olduğu görölmektedir. Bu anaerkil yapı, zamanla, yerini egemenliğin erkeklere ait olduğu ataerkil yapıya bırakmıştır. Kadın, bu ataerkil yapıyla birlikte, toplumda ikinci sınıf olarak kabul edilmeye başlanmış ve saygınlığını yitirmiştir.

Pek çok ataerkil toplumda olduğu gibi, geleneksel Çin toplumunda da durum farksızdır. Aile içinde hiçbir söz hakkına sahip olmayan ve mülkiyet hakkından yoksun bırakılan kadınlar, yüzyıllar boyu dışlanmış, aşağılanmış ve yok sayılmışlardır.

Geleneksel Çin toplumu, Konfüçyanist öğretilerin hüküm sürdüğu erkek egemen bir toplum olmasındandır ki, kadına hak ettiği değeri vermemiş, onu, belirli kalıplar içine koyarak, görünmez bir varlık olarak nitelemiştir. Eğitim hakkından yoksun bıraktığı kadına, pek çok kısıtlama getirmiş ve koyduğu kurallarla, kadının yaşam alanını evle sınırlandırmıştır.

Çin kadınının, toplumda sosyal bir statü ve kişisel başarı kazanmasının tek yolu anneliktir. Kadından beklenen en önemli şey, ailenin soyunu devam ettirecek, sağlıklı erkek çocuklar dünyaya getirmektir. Geleneksel Çin toplumu, erkek çocuklarına, daima kız çocuklarından daha yüksek bir değer

vermiş ve bunu, uyguladığı pek çok gelenekle (doğum, evlilik ve benzeri) açıkça göstermiştir.

Kadınlar, daha küçücük bir kız çocuğuyken, acımasız geleneksel uygulamalara tabi tutulmuşlardır. Ayak bağlama geleneği adı verilen bu uygulamayla, ayakları sıkı sıkıya bağlanmış ve bir ömür boyu sakat bırakılmışlardır. Erkekler, böylelikle, kadınların üzerinde daha kolay hakimiyet kurmuşlardır.

Bir toplumun gelişimi ve ilerlemesi için, erkeğe olduğu kadar, kadına da ihtiyaç duyulduğu gerçeği yüzyıllar boyu göz ardı edilmiştir. Ancak, kadınlar, tüm bu baskılara ve olumsuzluklara rağmen, değerli varlıklarıyla bütünün yadsınamaz bir parçası olmuşlardır.

SUMMARY

From ancient times till now, human has evolved. It is noticed that, in ancient times domination and supremacy belongs to women. This matriarchial type of family replaced its position to the men domination based patriarchial type of family. Women, with this type of patriarchial structure, launched to be seen as second class and lost their superiority.

As in the other patriarchial society, it is the same in traditional Chinese society. Women, with no right to talk and who exempted from possession rights have been externalized, degraded and seen as nothing for centuries.

Since traditional Chinese Society is a men superioered one in dominance of Confucyus doctrines, women have not appreciated with its deserved social value, they have been roled in biased positions as an invisible creature. It gave many restrictments to women that exempted from education rights and with all the rules, limited women's life area within a house border.

Being a mother, is the only way to gain social status and individual success for a Chinese women. The most important thing supposed from women is to give birth healty male children for continuity of generation. Traditional Chinese Society superioered male children to female children and indicated that behave apperantly with traditional implementations (giving birth, marriage etc.)

When women were little girls, they were faced up with cruel applications. With this so called "Foot Binding" application, their feet were bounded together strictly and sentenced to be handicapped for a life. Men, by this way, easily dominated women.

For centuries people has ignored the fact that; the notion of women, as well as men is required for the development and improvement of society. However, inspite of all these pressures and negative points, women have managed to become inevitable and incontrovertible part of the whole with their worthy existance.